ANAYASA

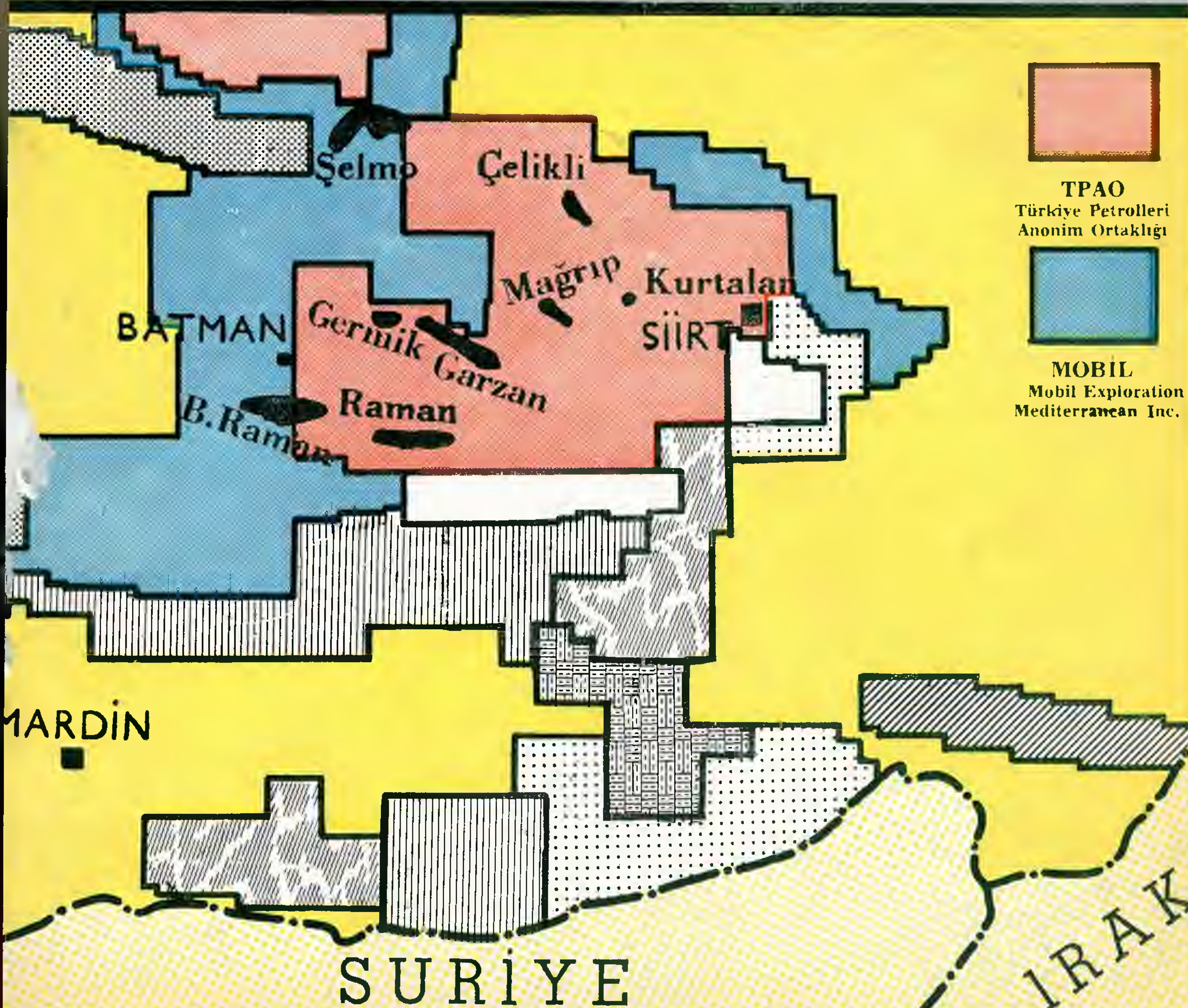
MADDE 130 — Tabii servetler ve kaynakları, Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Bunların aranması ve işletilmesi hakkı Devlete aittir.

TÜRK-İŞ

temmuz 196

28

Petrol Davamız Sayfa 17 de

AYLIK DERGİ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

TEMMUZ

1 9 6 5

YIL : 3
SAYI : 28

Fiatı : 250 Krş.
1 Yıllık 25.00 TL.

TÜRK - İŞ ADINA İMTİYAZ SAHİBİ
Seyfi DEMİRSOY

Genel Yayın Müdürü
Oktay POYRAZ

Yazı İşleri Müdürü
Özer ESMER

İDARE ve YAZIŞMA ADRESİ
İşçi Sigortaları Hanı
Atatürk Bulvarı Kat 1/2
YENİŞEHİR — ANKARA
Telefon:
12 66 18 — 12 37 67

TÜRK - İŞ DERGİSİ BASIN AHLÂK YASASINA UYMAYI KABUL ETMİŞTİR

DİZİLDİĞİ VE BASILDIĞI YER
Sıtk
MATBAASI - ANKARA — 1965

SUNUŞ

Sevgili Türk-İş Okuru,

Bugün, bütün Türkiye'yi sarmış halkın malı olmuş bulunan petrol meselesi, kanunun tadili için verilen teklifin komisyonda müzakeresi sırasında ortaya çıkan gerçeklerle günün konusu olmaya devam ediyor; bu gidişle de uzun süre (hatta kanun değiştirilse dahi), günün konusu olacak.

Bu sayımızın kapağında, Siirt bölgesi diye adlandırılan beşinci petrol bölgesinde, -ki yurdumuzun en zengin petrol rezervleri buradadır- arama ruhsatlarının dağılışını gösteren bir harita sunuyoruz. Bu harita, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının, yabancı şirketler tarafından nasıl çepeçevre sarıldığını göstermesi bakımından bir ibret vesikasıdır.

Bu sayıdan itibaren, dergimizin çıkış tarihi, ay sonundan ay başına alınmıştır. Okuyucularımızın haklı bulduğumuz şikâyetleri, bizi böyle bir karar almaya sevketmiş bulunuyor. Bu sayımızın tarihi, bu yüzden, Haziran yerine Temmuz olmuş, normal olarak sayısında bir değişiklik yapılmamıştır.

Saygılarımızla.

TÜRK-İŞ

BU SAYIMIZDA

Bir adamın içyüzü
Seyfi DEMİRSOY
Elbet baskı
Cengâver Sınıf
Ekmeğe Zam — Halil TUNÇ
Toprak Reformu, Plân ve Politikacı
Bir yazara açık mektup
İşçi dövizlerinde artış
ILO Nedir, Ne yapar?
İşverenlerin Garip İddiası
Doğan AVCIOĞLU
Konut yatırımlarının finansmanı
Beycan TAVUS
Petrol Davamız
Bu sükut neden?
Prensiplerin ötesi
Petrol Ofisi Kanun Tasarısı
Petrol Kanunu nasıl ihlâl ediliyor...
Bir zihniyet ve ötesi
Bir Sorumuz var
Asgari ücret — Okan AKTAN
Geçinme masrafları
Kıdem Tazminatları
Gül Neş'e KUTLU
Vazife Şehitlerine yardım
OLAYLAR :
— Türk-İş bir baskı grubudur
— Yerli Sanayie vurulan darbe
— Şehitler unutuldu
— Milli Prodüktivite Merkezi
— Grevler
HABERLER :
— Kongreler
— Ziyaretler
— Toplu Sözleşmeler
— Örgütlenme
Dünyadan Haberler

KAPAK

Türkiyenin en zengin petrol rezervlerinin bulunduğu Siirt bölgesinde (Beşinci Bölge) **Milli Şirketimiz** (Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı) **ve yabancı şirketlerin arama ve işletme ruhsatlarının dağılımı. Beşinci Bölge nin yeri Türkiye Haritasında siyahla gösterilmiştir.**

BAŞKAN'DAN

BİR ADAMIN İÇYÜZÜ

"Horoz ölür, gözü çöplükte kalır" sözü zannederim, itibarı sarsılmış, sıfırı tüketmiş kimseler için söylenmiştir.

Böyle tiplere her meslek ve zümrede rastlamak mümkündür. Bizde, sendikacılar arasında olduğu gibi. Bu yazımla bunlardan birisini ele alacağım ister istemez. Zira, kirli dişlerini gösterdi de.

Şöyle biraz geriye gideceğim. 1952 Eylül'ünde yapılan ilk Türk - İş Kongresinde, sendikacılar henüz birbirlerini yakından tanımazlarken, İcra Heyetine getirilenlerden biri tam avantürye idi. Bir kısım sendikacılar da "Şaban Yıldız Genel Sekreter olmasın da, kim olursa olsun" düşüncesindeydiler. Evet Şaban Yıldız seçilemedi. Seçilen de, altı ay kadar vazife gördü, görmedi. Konfederasyon'dan uzaklaştırıldı. Hatırladığıma göre, iyi kaliteli pencere perdelerini alıp evine götüren avantürye, işinin başına gelmediği için görevinden affedilmişti. Gidiş o gidiş, bir daha sendika eşiklerinde görmek mümkün olmadı. Yüzü de yoktu ya...

Malî Sekreter de fazla duramadı. Bu suretle de 1953 Ağustos'unda olağanüstü kongreye gitmek icabetti. Elhak sabık Malî Sekreter sendika yöneticiliğinde (!) bulunageldi. Hatırımda yanlış kalmadı ise, bir devre de (1957 - 1960 Kasım ayına kadar) Türk - İş'in Yönetim Kurulu üyeliğinde bulundu, yedekten gelmek suretiyle.

Nuri Beşer arkadaşımızın sofradaşı olan bu zatın, 27 Mayıs devrimini takiben ilk icraatı, ihtilâl hükûmeti Çalışma Bakanına telgraf çekerek, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı konferansına katılmak üzere olan Nuri Beşer, Hasan Türkay, Mehmet İnhanlı, İbrahim Denizcier'in işçiyi temsil etmediklerini, Demokrat Partinin kuyrukları olduğunu, bunların konferansa gönderilmemesini istemek oldu. Dediği de oldu, Niçin yaptı, neden yaptı? "Horoz ölür, gözü çöpükte kalır" deyimi içinde bulmak lâzım gelir bu soruların cevaplarını. Bu cümle içinde saklı arzuya değinmeden önce, ihbar edilen -ki çekilen telgrafın metni gazetelerden kesilmiş olarak, itham sahipleri tarafından saklanmaktadır- arkadaşlarım neresinde bulunuyorlar hayatın veya sendikacılığın? Onu açıklıyayım.

Hasan Türkay, Türk - İş'in Başkan Vekili, 11 bin kişilik Çimento - Seramik Sendikası'nın Başkanı. Mehmet İnhanlı, 7 bin kişilik Motorlu Taşıt Sendikası'nın kuruluşundan beri ve bugün de Başkanı. Ya İbrahim Denizcier? Müskirat Tütün Federasyonu'nun ihtilâlden önce, ihtilâl idaresinin devamında ve şimdi de 80 bin kişilik bir topluluğun başkanı.

Nuri Beşer ise, çekildiği köşesinde kara talihine küsmüş vaziyette hayatını yaşıyor.

Ya yukardan beri ismini açıklamadığım İsmail Aras ise bir türlü hüviyet veremediği, piyasaya 100 bine yakın borçla yükümlü Toleyis Federasyonundan niye ayrıldı ve istifa ettirildi de, şimdi, merhameten (merhametten maraz doğar gözü de gerçek) tâyinle getirildiği Metal - İş Federasyonu teşkilâtçılığında neler yapar? Biraz sonra anlatacağız ne yaptığını.

27 Mayıs sonrası ihbar edilenler, doğrudur; D.P. li idiler. Partili olmak suç mu? Kendisi kaç parti değiştirdi? Şimdi partili değil mi? Şüphesiz, suç değil partili olmak. İhtilâlciler de, ihtilâlin D. P. nin mensuplarına karşı veya bir parti lehine yapıldığını reddediyorlardı.

Ne istiyordu arkadaşlarımdan? Hiç. Basit. Terör yaratacak üzerlerinde. Bu suretle de çöplükte mevki alacaktı. Öyle de oldu.

Filhal, o tarihte Türk - İş'in Yönetim Kurulu üyesi Denizcier' de, İnhanlı'da yakını göremiyenlerin tasvibiyle Genel Sekreter olan Aras'a oy vermemişlerdi.

Genel Sekreterliği Kasım 1960 a kadar devam etti. Kongre geldi çattı ve Aras boyunun ölçüsünü aldı.

Nuri Beşer, Adalet Partisi'nin kurucuları arasında mı bilmem ama, zannederim 1961 Ekim seçimleri esnasında Parti'nin Genel İdare Kurulu üyesi idi. Şimdi Beşer köşesinde, Aras ise tantanalı bir törenle Adalet Partisi'ne intisap etti geçenlerde. Eder ya, kim ne der?

Ama, selden kütük kapmak amacını güdüyorsa, vaktiyle "kuyruk" dediği kimseler Adalet Partisi yöneticilerine birşeyler diyeceklerini bana söylediler.

Hemen yeni bir konuya geçelim şimdi.

Adalet Partisi'nin sözcülüğünü yapan Adalet Gazetesinde çarşaf kadar büyüklükteki başmakalesine İsmail Aras'ın İzmir'de yaptığı bir konuşmadan pasajlar alarak Adalet Bakanına açık mektup yayınlıyor.

Ne demiş? "Seminerlerine katılan işçilere, Stalin'li, Lenin'li belgeler veriyor Türk - İş." Komünizm propagandası yapıyormuş Türk - İş yöneticileri veya personeli.

Tebrik etmek lâzım gelir Aras'ı (!). Çünkü, Erhan Löker'in rakı sofrasında da gizli gizli söylüyordu bunları bir sene kadar önce. Cebinde taşıdı uzun müddet bu belgeyi veya belgeleri. Hattâ, aleyhimize kullanması için, bir süre önce Celâl Beyaz'a da vermişti. Herhalde geri verdi Beyaz bu belgeyi.

Arkadaşlarımıza dedikodu yapıyordu. Şimdi ise zamanı geldi, açıklıyor.

Eh malûm, 1965 Ekim'ine ne kaldı şurada? Yeni partisinin yöneticilerine, değer olduğunu nasıl gösterecek. Bir fırsat lâzım. Bu bir.

"Amasya'nın bardağı, biri olmazsa biri daha" tabirince Türk sendikacılığında yeniden itibara mazhar olurum diye de düşünebilir. Zemin hazırlamak lâzım gelir. Bu iki.

Maruf Şark seyahetimde beraberimde götürüp, birşeyler kazandırmak istediğimden çok sitem toplamıştım arkadaşlarımdan.

OLAYLAR

Türk - İş bir baskı grubudur

Şahıs ve zümre çıkarlarını yurt menfaatlerine tercih eden, sosyal adalet ilkelerine inanmayan işçi meselelerine karşı olan Milletvekilleri seçtirilmiyecek.

Türk-İş, bundan iki yıl önce, Parlamento üyelerinin davranışlarını yakından izlediğini, şahıs ve zümre çıkarlarını, memleket meselelerine tercih eden, Sosyal Adalet ilkesine inanmayan, İşçi meselelerine karşı olan, Plânlı Kalkınmayı köstekleyici çalışmalar yapan Milletvekili ve Senatörlerin tesbit edildiğini, seçimlerde bunların seçtirilmemesi için çalışılacağını açıklamıştı.

Bu açıklama, o zamanlar «seçimlere daha çok var» düşüncesiyle, belki de dikkate alınmadı. Ancak, Türk-İş Parlamento üyelerinin tutumlarını dikkatle izledi, not etti ve işte şimdi, seçimler arifesinde BIR BASKI GRUBU olarak dediklerini yapacak.

Partilerin aday yoklamalarından 15 gün önce, Ağustos başlarında, listenin ilânından sonra, her imkândan faydalanılarak, tesbit edilmiş olan kişilerin tekrar Parlâmento'ya gelmemeleri için çalışılacak.

Türk-İş bu çalışmayı, çok önemli bir yurt hizmeti saymaktadır.

Ancak, bu çabadan rahatsız olanlar elbette çıkacaktır. Bunlardan biri olan Trabzon Milletvekili Ali Şakir Ağanoğlu Millet Meclisinde gündem dışı bir konuşma yaparak, bu davranışından ötürü Türk-İş'e hücum etmiştir. Ağanoğlu konuşmasında şöyle demiştir :

«Eğer Türk-İşin' sayın yöneticileri, bu hareketleriyle milletvekili ve Cumhuriyet Senatosu üyeleri üzerinde bir baskı yapmak, yıldırıcı tesirler yapmak çabasında iseler bu hareketler beyhudedir.»

TÜRK IŞ'IN BILDIRISI

Türk-İş, Trabzon Milletvekili Ağanoğlu'nun bu konuşmasına şu bildiriyle cevap vermiştir :

«Türk İş'in sosyal adalete ve kalkınmaya karşı olan Parlamento üyelerini tesbit çalışmaları üzerine Meclis'te gündem dışı bir konusma yapan Trabzon Milletvekili Ali Şakir Ağanoğlu, işçiler adına konuşma yetkisini de kendinde görerek büyük işçi çoğunluğunun böyle bir teşebbüsü tasvip etmiyeceğini ileri sürmüştür.

Sayın Milletvekilinin gündem

Demek ki, "Bırak, yıkıldığı yerden kaldırma" sözü de doğru imi.

Belgeye gelelim. Gerçi, Sayın Dr. İbrahim Oktem'de ilgilenmişti bu belge ile. İsmail Aras rapor verecekti eski Millî Eğitim Bakanı dostumuza. Verememişse, vazifesidir diye, Adalet Partisi yöneticilerine şimdi bu şekilde vermiş oluyor.

Belgede bir fon var. İşçilik dalları sembolize edilmiş. Amerika'da yayınlanan Sosyal Güvenlik Dergisinden kopya edilmiş. Ne Stalin, ne Lenin, ne şu, ne bu; tamamen yalan. Bu kadar, belge işi.

Ve evet, birgün polis, beni, Halil Tunç'u ve Oktay Poyraz'ı savcının istediğini söyler. Savcının karşımıza çıkardığı şey, bu belge ve tomarla evrak. İfademiz alınır, dergi verilir. Savcı elimizi sıkar, heder edilen zamana ve emeğe acıdığını söyler.

Takipsizlik kararı da vermiş olsa gerek ki mahkemeye çağrılmadık. Zira, Ifadeye gideli 11 - 12 ayı geçti. Savcıya, merak edip ihbarcıyı da sormadık. İsim öğrenirsek, nam-ı hesaplarına üzülürüz diye. Sorsaydık, belki de Aras ismi çıkacaktı. İşin içyüzü ve savcılıktaki seyri budur, seminer bitirme belgesinin.

Bir an için, bu seminer bitirme belgesinden Adalet Bakanına vaki açık mektup üzerine yeniden savcılığa, savcılıktan da mahkemeye gidecek olursak yargıca vereceğimiz ifade şöyle olacaktır :

"Belgedeki resimler Stalin'e ve Lenin'e yakıştırılıyorsa neden huzurunuzda yalnızız? Komünizm propagandası yaptığımız iddia ediliyor. Delili, belgemiz; şahidi, muteber Ismail Aras. Peki, hani gazetelerin, dergilerin yazı isleri müdürleri, matbaa işçileri, Adalet Gazetesi'nin sahibi, neşriyat müdürü neden yok aramızda? Malûm ya, gün geçmez ki, komünist Rusya'ya ait haberler, resimler basınımızda çıkmamış olsun."

Ondan sonrası yargıca düşer. Yargıç üzerine düşeni yapar Ya haysiyetli insanların yapacağı yok mu? Var ve yapıyorlar, yapacaklar da.

Avantürye sendlkacılığa paydos dedik. Komünizmle mücadelede öndedir Türk sendikacılığı.

20 yıldır sendikacıyım. Çoğu zaman başkanlık şerefine mazhar görüldüm. Karakterim ortada. Sendikacılıkta tutumum da açık. Komünizmle mücadelemi de bilir sendikacılar.

Yalnız beni değil, İcra Heyetini teşkil eden değerli meslekdaşlarımı da tanırlar.

insanın dişleri aşırı kirli olursa, kafasının içindekine de tesir ediyormuş meğer. Malûm ya hastalıkların çoğu dişten gelirmiş.

Işte, bazı tipler ölür gözü çöplükte kalır; hele kendilerine bir tutam otun da uzatıldığını zannederlerse yiyemiyecekleri halt da yokmuş meğer.

Seyfi Demirsoy

dışı konuşması, onu sosyal adalete ve kalkınmaya karşı olan Parlamento üyeleri listesine almakla nekadar isabetli bir teşhiste bulunduğumuzu açıkça göstermektedir. Zira Ağanoğlu, bu konuşmasıyla nasıl bir zihniyete sahip bulunduğunu ortaya koymuştur. Ağanoğlu'na göre işçilerin haklarını korumak, işçi lehine kanunlar çıkmasını sağlamaya çalışmak ve işçi aleyhtarı davranışları görülen Parlamento üyelerini yeniden seçtirmemek istemek, «Milleti bölmek gayretinden başka birşey değildir. Bu, Türk toplumunu sınıflar halinde bölmeğe kalkışmak demektir.»

Sayın Milletvekiline hemen hatırlatalım ki üyesi bulunduğu Yüksek Meclis, Sendikalar Kanununu işçilerin haklarının korunması amacıyla çıkarmıştır. Ağanoğlu kendini, batakçı toprak ağalarının ve dış ticaret yoluyla döviz ve sermaye kaçıranların da temsilcisi sayabilir. Ama biz Türk sendikacıları olarak, kendimizi sadece büyük kitlelerin menfaatlerini korumakla görevli görmekteyiz. Bunu yaparken biliyoruz ki, büyük kitlelerin menfaatini savunmak millî menfatleri savunmak demektir.

Sendikacılık hareketi, çalışma şartları, ücretler gibi dar anlamda meslekî menfaatlerin korunmasıyla yetinemez. Ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmamız Türk işçi hareketini yakından ilgilendirir. Ana yasamızın öngördüğü sosyal adalet ve hürriyet içinde hızlı ve plânlı kalkınmanın gerçekleştirilmesi, Türk işçisinin temel davasıdır.

BAZI ÇEVRELERİN ÇIKARLARI

Bazı sosyal sınıfların çıkarları, toplum yapısını hızla ve geniş ölçüde değiştirecek olan köklü bir kalkınma hamlesiyle çatışabilir. Büyük toprak sahipleri, köylünün ve işçinin uyanmasını, toprağa kavuşmasını istemeyebilirler. İthalâtçı sanayileşmemizi önlemiye çalışabilir. Tefeci tüccarlar ve ihracatçılar, halkımızın kooperatiflerde toplanmasına karşı olabilirler. Türk işçisi ise, sömürme düzenine son vererek, milletimizi çağdaş uygarlığa ulaştıracak her ileri hareketin yanındadır. İşçinin menfaatiyle, milletin menfaati aynı yöndedir. Türk işçi hareketinin savunduğu davalar, milletin davalarıdır. Bu sebeple millet yararına ileri hamlelerin gerçekleştirilmesinde, Türk işçi hareketinin özel bir durumu ve sorumluluğu vardır. Onun içindir ki Türk-İş milletin menfaatlerini unutup, hasis menfaat zümrelerinin savunuculuğunu yapan Parlamento üyelerinin faaliyetlerini yakından izleyip, onları halka teşhir etmeği millet yararına şerefli ve önemli bir görev saymaktadır. Milletin değil de, bir avuç azınlığın menfaatini savunmayı iş edinen Ağanoğlu millet yararına çalışmayan Parlamento üyelerinin teşhiri için bir milyon adet broşür bastırıp dağıtacağımızı açıklamamız üzerine, bunun işçinin bir milyon lirasını israf etmek demek olacağını söylemektedir. Bu parayla 80-100 evli işçi mahallesi ya da işçi mahallesinde 10 okul yapılırmış. Hemen söyleyelim ki milletin menfaatlerine karşı çıkanları halka tanıtmak ve yeniden seçilmelerini önlemek için 10 milyonlar harcamağı vatan vazifesi saymaktayız. Ufak menfaat guruplarının temsilcilerinin Parlamento'dan silinmeleriyle, sosyal adalet ve kalkınma davamızın önü ne dikilen önemli engellerden birinin kalkacağına ve demokrasinin çok daha sağlam temeller üzerine oturacağına inanmaktayız. Türk işçisinin, demokrasi, sosyal adalet ve kalkınma için katlanmıyacağı hiçbir fedakârlık yoktur. Yalnız dış ticaretteki bugünkü soygun düzeninin sürdürülmesini, krizler geçirerek savunan eski Bütçe Karma

Elbet baskı !..

(Ağanoğlu ve O'nun gibi düşünenlere)

Trabzon Milletvekili Ali Şakir Ağanoğlu, Türk-İş'in yurt çıkarları, Sosyal Adalet ilkeleri, Planlı Kalkınma ve işçi meseleleri aleyhinde olan Milletvekillerini seçtirmeme yolunda yapacağı çalışmaları «baskı» olarak adlandırıyor ve aleyhinde bulunuyor.

Bu, elbette bir BASKI **ve Türk-İş de elbette bir** BASKI GRUBU'**dur. Ve BASKI GRUBU olan Türk-İş** BASKI **yapmaya devam edecektir.**

Bu, Türk-İş'in en tabii hakkıdır.

Bakınız, Ağanoğlu'nun parti arkadaşı olan Sayın Coşkun Kırca, Sendikalar Kanununun Millet Meclisinde görüşülmesi sırasında, Komisyon Sözcüsü Sıfatıyla ne diyor:

«Hiç şüphe yok ki, mesleki kuruluşlar, demokratik bir rejimde, baskı grubu olarak hareket ederler ve Parlamento üyelerini meşru, kanun hükümleri dairesinde baskı altına alırlar. Hatta burada, Zeynel Gündoğdu arkadaşımızın dediğinin aksine, tebliğ neşredip, **«beğenmediğimizi seçmeyeceğiz»** demek hakları dahi vardır. Biz bu hakkı, bu kanunda açıkça tanıyoruz.»

Evet, Türk-İş, bu hakkını kullanacak ve beğenmediğini seçmeyecek, seçtirmeyecektir.

Komisyonu Başkanına hatırlatmak isteriz ki, bugün Türkiye'de bir milyon işçi broşürünün maliyetini uzun uzun hesaplamaktan çok daha faydalı yapılacak işler vardır. Dış ticarette yılda 60 - 70 milyon dolar tutarında döviz, 30 - 40 milyon dolar tutarında sermaye kaçak çılığı bulunduğu Devlet Plânlama tarafından hesaplanmıştır. Ağanoğlu, mütevazi işçi broşürlerinin maliyetini hesaplamak yerine, yılda 600 700 milyon lirayı bulan bu millî servet israfının ne gibi yararlı işlerde kullanılabileceğini açıklasa milletimize çok daha faydalı olacaktır. Zira bu parayla 80 - 100 evli bir işçi mahallesi değil, 600 700 evli işçi mahallesi kurulabilir. 10 okul yerine, 6-7 bin okul yapılabilir. 2000 kadar işçi mahallesinin su tesisleri kurulabilir.

Millet parasının millet aleyhine kullanılmasına âlet olanları, millete teşhir için hiçbir fedakârlıktan kaçınmıyacağımızı, onları seçtirmeme yolunda her çabayı göstereceğimizi bu vesileyle bir defa daha Türk kamu oyuna açıklarız.

YANLIŞ HABERLER

Türk-İş, yukarda belirtildiği üzere, memleket ve işçi aleyhine çalışan Parlamento üyelerini tesbit çalışmalarına, bugüne kadar olduğu gibi devam edecektir. Ancak, bu arada çalışmalarımızla ilgili olarak. basınımızda bazı yanlış haberlerin çıktığı görülmektedir. Meselâ, işçi dâvalarını benimsediğine inandığımız Coşkun Kırca'nın da «kara liste» de olduğu yazılmıştır.

Türk-İş tarafından tesbit edilen liste, aday yoklamalarından 15 gün önce açıklanacaktır. Bu liste yayınlanmadan çıkacak haberlerde yanlışlıklar olabilir. Bu bakımdan, kesin listemizin açıklanmasından önce yayınlanacak isimlerin Türk-İş'i ilgilendirmiyeceğini belirtiriz..»

TEŞKİLATA GENELGE

Türk-İş ayrıca, «önemlidir» kaydıyla teşkilata yayınladığı genelgede, bu konu ve yapılan çalışmalarla ilgili bilgi vermiş; bölge ve illerin özelliklerini gözönüne alarak, seçtirmeme kampanyasının nasıl yürütülmesi gerektiği konusunda tekliflerini istemiştir.

Genelgede ayrıca, bu çalışmaları istismar etmek isteyenlere de dikkat çekilmekte ve denilmektedir ki :

«Çok ciddî bir memleket meselesi olarak telâkki ettiğimiz bu konuyu çeşitli şekilde istismara çalışacaklar çıkabilir. Bu gibi kimselere, Türk-İş'in partilerüstü politikasını gözönünde tutarak, asla fırsat verilmemelidir.»

Yerli Sanayie Vurulan Darbe

Geçtiğimiz ayın son haftasında, bazı gazetelerde şöyle başlık taşıyan bir haber çıktı: **«Tuzla Porselen Fabrikası, ithalâtın önlenememesi yüzünden kapanma tehlikesiyle karşı karşıyadır...»**

Tuzla Porselen Fabrikası, 50 milyon lira sarfıyla kurulmuştur ve memleketin bütün porselen ihtiyacını makul fiyatlarla karşılıyabilecek kapasitededir. Fabrika'da 650 işçi çalışmaktadır.

Şimdi böyle bir tesis kapanacak, işsizlik artacak ve milyonlarca döviz, sokağa atılmış olacaktır.

Çünkü, hükûmet, birkaç ithalâtçının çeşitli oyunlarını önlemeyi başaramamıştır. İthalâtçı, binbir dolap çevirerek, hatta göçmenleri de ithalât canbazlıklarına âlet ederek, yabancı porselen eşyayı yurda sokabilmiştir. Beş yıllık Kalkınma Plânı'nın 1964 ve 1965 programları bu konudaki ikaz ve itiraflarla doludur.

1964 Programında da şu itiraf yer almaktadır:

«Sofra ve süs eşyasında, 1962 yılında 540 ton, 1963 yılında 1985 ton üretim sağlanmış ve bu yıllarda sırasıyla 3 bin 190 ton ve 2 bin 52 ton ithalat yapılmıştır. Böylece, iki yılda sofra ve süs eşyası arzı, 7 bin 767 tonu bulmuştur. Buna karşılık, söz konusu mallara olan iki yıllık talebin, 4 bin 520 ton kadar olduğu tahmin edilmektedir. Bu durumda, sofra ve süs eşyasında, önemli bir stok problemiyle karşılaşılmış bulunulmaktadır.»

1965 Programı, stok fazlasının nedenleri için de, şunu söylemektedir:

«Sektörün bünyesine giren bazı malların kotalarda ve liberasyonda yer olmadığı halde, eskiden alınmış bedelsiz ithalât izinleri, göçmen dövizi, turistik belge gibi çeşitli yollarla yurda girmesi, ithalâtta daha hızlı düşüş olmasını önlemektedir.»

Demek ki, ithalât sözde kısıtlanmıştır. Kotalara ve liberasyon listelerine, bu malların ithâli için döviz konulmamaktadır. Ama, aslında ithalât, göçmen dövizi, bedelsiz ithalât ve turistik belge yoluyla serbest bırakılmıştır. Bedelsiz ithalât ve ihracat yoluyla kaçırılan dövizlerin lüks ithalât yoluyla yurda getirilmesidir. Turizmi geliştirme gerekçesiyle, turistik malzemenin, gümrük muafiyetinden yararlanarak yurda sokulması ise, bol miktarda lüks eşyanın, ucuz fiyatla yurda sokulmasına yol açmaktadır.

Turizm edebiyatıyla, yurda lüks malları yığan birkaç açıkgöz ithalâtçı, bu sayede milyonlar vurmakta, devlet, döviz ve vergi kaybına uğramaktadır.

Ve, 50 milyon lirayla kurulan yerli sanayi, kapılarını kapamak zorunda kalmaktadır.

Görev şehitleri ne çabuk unutuldu

Bundan üç buçuk ay önce vukubulan Yeni Çeltek Linyit Ocağı grizu patlamasında can veren vazife şehitlerinden otuz beşinin nâşı, hâlâ toprak altındadır.

Cesetlerin çıkarılması için uğraşan üç tahlisiye vardiyasında, toplam olarak 26 kişi çalışmaktadır. Çamurlu toprakları günde, ancak 1 metre kadar kazabilen bu ekiplerin yetersiz olduğu yolunda, Türkiye Maden İşçileri Federasyonu'nca Enerji ve Tabiî Kaynaklar ve Çalışma Bakanlarına yazılı ve sözlü olarak yapılan müracaatlar sonuç vermemiştir.

Öte yandan, grizu kazasında, madendeki işveren temsilcilerinin ve mühendislerinin ihmali görülüp görülmediği de, henüz belirlenmiş değildir. Kazı, grizu kazasında ihmali olup olmadığı henüz açıklanmamış olan bu mühendisler tarafından yönetilmektedir.

35 Vazife şehidinin yakınları, üç buçuk aydan beri kaza yerinde beklemektedirler. Cesetlerini almıya karar vermiş bu insanlar, perişan haldedir. Geceleri madenin yakınındaki dere yatağında veya Merzifon'daki kahve köşelerinde geçiren bu insanların ıstırabı ile alay eder cesine, 26 kişilik ekip, kazmalarla 2 yüz metrelik bir galeriyi, günde bir metre kazarak açmıya çalışmaktadırlar.

Olayda kimin sorumlu olduğu konusunda üç buçuk aydan beri devam eden soruşturma, hakkında herhangi bir açıklamanın yapılmamış olması, ölen işçilerin yakınları arasında derin bir üzüntü yaratmış bulunmaktadır.

AYLARDIR AĞLIYORLAR — Yeni Çeltek Linyit Ocağında vukubulan grizu infilakinden beri üç buçuk ay geçti. Acılar küllendi gibi gelir bazılarına. Bir de bunu, yakınlarının cenaze törenlerini bile yapmayanlara sorsalar, ocak civarında, hâla ağlaşarak bekleyen, kocalarının oğullarının, babalarının cenazelerini alma ümidini muhafaza edenleri görseler, acıların küllenip küllenmediğini anlarlar. İşçilerle ilgilenmeyi, sadece nutuk vermek sayanlar, işçileri, seçimlerde büyük bir seçmen kitlesi olarak görenler, biraz, çok değil, biraz etraflarına göz atsalar neler görecekler. Yukardaki resmi, bütün ilgili ve yetkililere, bütün Maden İşçilerinin saygıları ile ithaf ediyoruz.

Geçen ayın 13 ünde olay yerine yollanan, Maden Tetkik Arama Enstitüsü'ne mensup bir mühendis, madende bir gece kaldıktan sonra Ankara'ya dönmüştür. Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığı sessiz, Maden Dairesi sessiz, Çalışma Bakanlığı sessizdir. Tek ses, hâla cesetlerini alamıyan dertli ailelerin üç buçuk aydan beri dökmekte oldukları ağıtlardan ibarettir. Ses, sade dertli insanlardan gelmektedir.

Cesetleri ihmal ve vurdumduymazlıkla sular altındaki madende çürümiye terkedilen vazife şehitleri şunlardır :

Sadık Çil, Cuma Çil, Mustafa Aslan, Yusuf Aslan, Cemal Aslan, Halim Aslan, Hasan Uçmaz, Arif Şüer, Ali Kaplan, Şerif Bayındır, Şükrü Başaran, Mehmet Altınsoy, Ahmet Leveci, Neşet Kaya, Şevket Kayhan, İlyas Kayar, Mahir Korkmaz, Salih Kale, Mehmet İpek, Zeki Çelik, Selâhattin Çelikkaya, Şaban Bayrak. Arif Altan, Mustafa Yılmaz, Ferhat Ünal, Ali Akkaya, Mehmet Yardım, Zihni Tunalı, Abdullah Düzlü, Necati Pamuk, Fazlı Kaplan, Ali Osman Kır, Mehmet Bayraktar, Ali Düzenli, Ziya Yanmaz.

■ **Yeni Çeltek ve Zonguldak şehitleri için Türk-İş tarafından açılmış olan yardım kampanyasına katılanların listesi 32 inci sayfamızdadır.**

Sanayi Bakanı Erdem Türk - İş'i ziyaret etti

Sanayi Bakanı Ali Naili Erdem, 24 Haziran Perşembe günü Türk-İş Genel Merkezini ziyaret ederek, Genel Sekreter Halil Tunç'la 40 dakika kadar görüşmüştür.

Bu görüşme sırasında, işçi - işveren münasebetlerinin geliştirilmesi ve işçinin emeğinin tam karşılığını alması için ,toplu sözleşmelerde elde edilen menfaetler dışında, yurt çapında tesbit edilip, bütün çalışanları kapsayacak asgari ücret üzerinde durulmuştur.

Bakan, işçilerle, aile efradının geçimini memleket imkânlarıyla mütenasip bir şekilde karşılayacak, böyle bir asgari ücretin en kısa zamanda tesbit ve uygulamaya başlanması gereğine inandığını belirtmiş, «ekonomik kalkınma, ancak bu sayede hedefine ulaşabilir» **demiştir.**

Sanayi Bakanı ile Türk-İş Genel Sekreteri, ayrıca İktisadi Devlet Teşekküllerinde çalışan işçilerin problemleri, çeşitli işçi meseleleri ve yurt sorunları üzerinde durmuşlardır.

Milli Prodüktivite Merkezi Başkanlığına Halil Tunç seçildi

Batı memleketlerinde iş verimini arttıracak tedbirleri araştırmak, bu konudaki çalışmaları teşvik etmek ve gerekli bilgileri yaymak amacıyla bundan çok seneler evvel kurulmuş Prodüktivite Merkezlerinin bu ülkelerin iktisadi ve sosyal kalkınmasında müsbet etkisi bilinen bir gerçektir.

Ülkemizde, prodüktivitenin arttırılmasıyla ilgili çalışmalar 1953 yılında başlamış olmasına rağmen, Milli Prodüktivite Merkezi'nin kurulması, ancak 580 sayılı Kanunla gerçekleşmiştir. Merkez, özel hukuk hükümlerine göre yönetilen ve tüzel kişiliği olan bir kamu kurumudur.

Milli Prodüktivite Merkezi **(MPM)**, ilk Genel Kurul Toplantısını 17 Haziran 1965 tarihinde, Ankara'da Türk Standartları Enstitüsü salonlarında yapmıştır. 580 sayılı Kanunda gösterilen çalışmaları yapmak için, Türkiyedeki bütün Üniversiteler, araştırma, haberleşme ve çalışma kurumlarından, bakanlıklardan, Devlet Plânlama Teşkilâtı'ndan, İktisadi Devlet Teşekküllerinden, Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliklerinden, işveren teşekküllerinden, işçi teşekküllerinden ve Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyo'nu'ndan gelen delegeler ile tabii delegeler Genel Kurula katılmışlardır. İlk Genel Kurul olması dolayısile, ön çalışmalar yapılmış, Kanun'un ruhuna uygun faaliyetlerde bulunmak üzere bir takım prensip kararlarına varılmıştır. Daha sonra, ya-

Cengâver Sınıf

Bir haber: Kurulacak toplum zabıtası, uzun menzilli silahlarla, bombalarla teçhiz edilecekmiş.

Biz Toplum Zabıtasının, toplum psikolojisi ve kanun bilgileriyle mücehhez olacağını sanıyorduk. Bu durumda, teşkil olunacak ekibe «Toplum Zabıtası» **değil, olsa olsa,** «Zabıtanın Muharip Sınıfı» **demek lâzım.**

pılan Yönetim Kurulu seçimleri sonucunda;

Halil Tunç	**53**
Muzaffer Suar	**49**
Osman Koçtürk	**45**
Fuat Yücesoy	**37**
Ekrem Özölçer	**33**
Memduh Aytür	**30**

oy almışlar ve tabii üye Mehmet Odabaşı'nın katılmasiyle Yönetim Kurulu teşekkül etmiştir.

Seçilen Yönetim Kurulu üyeleri ilk olarak 21 Haziran 1965 Pazartesi günü toplanmışlar ve aralarında görev taksimi yapmışlardır. Bu suretle, **MİLLİ PRODÜKTİVİTE MERKEZİ** Başkanlığına Halil Tunç **(Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri)**, İkinci Başkanlığa Muzaffer Suar **(Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri)** Genel Sekreterliğe Mehmet Odabaş **(Bakanlıklararası Prodüktivite Merkezi Eski Direktörü)**, Muhasip üyeliğe de Ekrem Özölçer **(Türkiye Tezgâhtarlar ve Büro İşçileri Sendikası Genel Muhasibi)** seçilmişlerdir.

Grevler

Çan Seramik grevi sona erdi

Çanakkale'deki Çan Seramik Fabrikası'nda, Türkiye Çimento ve Seramik Sanayiî İşçileri Sendikası (Çimse-İş) tarafından 20 gün başarıyla yürütülen grev, bütün sendika isteklerinin işveren tarafından kabulü ile sona ermiştir.

Sendika üyelerine iş güvenliği vermek istemiyen, kendisi yılda 15 milyon lira kâr ettiği halde işçilerine 1 lira zammı çok gören **(yıllık portesi 300 bin lira)** işveren, kurduğu sarı sendikanın, Türk Adliyesi tarafından kapatılması üzerine, çıkar yol olmadığını anlamış ve anlaşmıya yanaşmıştır.

GREVİN TARİHÇESİ

Çan Seramik Fabrikası'ndaki işçiler arasında çoğunluk sağlıyan Çimse-İş Sendikası, bundan sekiz ay önce işverene toplu sözleşme çağırısında bulunmuştur. İşverenle yapılan müzakereler yedi ay sürmüş ve işveren, sendikanın taleplerinden birçoğunu kabul etmemiştir.

Bunun üzerine, sendikaca 7 Mayıs 1965 tarihinde alınan grev kararı 13 Mayıs'da uygulanmaya başlamıştır. Fabrika hissedarlarının Ticaret Kanunu'na aykırı olarak görevlendirdikleri İdare Meclisi üyesi tarafından atanan, işveren temsilcisi Doçent Hayri Domanic, grev kararının alınmasına sebep olmuştur.

SARI SENDİKA

Hayri Domaniç'in çalışmaları sonunda kurulan ve **«Porselen ve Seramik İşçileri Sendikası»** adını alan sarı sendika, daha Çimse - İş'in pazarlığı devam ederken işverene başvurmuş ve toplu sözleşme yapmak istediğini bildirmiştir. Bu arada, fabrikaya bir Noter getiren işveren, işçilere baskı yaparak, üç yüz Çimse-İş üyesini baskıyla kendi kurdurduğu sarı sendikaya üye olmıya mecbur etmiştir. İşçiler, sendikaya üye olduktan sonra hemen Çimse-İş'e gelmişler ve «— **Bi ze baskı yaptılar, Çimse-İş'e bağlıyız...»** demişlerdir.

Buna karşılık, işveren de, Çan Asliye Hukuk Yargıçlığı'na başvurmuştur. Çanakkale Bölge Çalışma Müdürlüğünün yazısında yeter açıklık olmaması yüzünden Yargıçlıktan, sarı sendikanın **«çoğunluk sendikası»** ve sözleşmeye yetkili olduğu yolundaki bir kararı alan işveren sarı sendikayla toplu görüşmelere oturmuştur. Bu arada sarı sendikayla toplu sözleşme imzalanmıştır. Ancak, Bölge Çalışma Müdürlüğü, sözleşmeyi red detmiştir. Ayrıca, Bölge Çalışma Müdürlüğü, hükümsüz sözleşme dolayısı ile sarı sendika aleyhinde dava açmıştır.

SİLAH KARŞISINDA İŞÇİ

Bu arada Çimse-İş Sendikası greve başlamıştır. 13 Mayıs 1965 tarihinde başlıyan grev, Zonguldak olaylarından ders almıyan bazı idarecilerin basiretsiz tutumları yüzünden tatsız çatışmalarla devam etmiş, askerle, işçi bir kez daha karşı karşıya getirilmiştir.

Fabrikaya ham madde sokmak ve mamul maddelerini fabrikadan kanunsuz olarak dışarı çıkarmak istiyen işverenin ısrarlı tutumu, grev yerine sevkedilen, kanundan habersiz zabıta kuvvetleriyle, grevci Çimse-İş üyeleri arasındaki çatışmalara sebep olmuştur. Bu arada, Ankara'da bulunan Çanakkale Valisi'nden «Vur...» emri aldığını söyliyen bir jandarma komutanının emrindeki birlikle işçiler arasındaki çatışma, olay yerindeki Çimse-İş yöneticileri tarafından güçlükle önlenebilmiştir.

Ekmeğe Zam

Halil Tunç

Memleketin geleceğini çok yakından ilgilendiren birçok mühim kararlar alma mevkiinde olan Hükümetin bunları bir tarafa iterek seçim atmosferinin tesiri altında bazı isabetsiz kararlar aldığı görülmektedir.

Bu cümleden olarak hububat fiatlarma yapılan son zam enflâsyonist bir politikanın önemli unsurlarından biri olarak endişe yaratmıştır.

Türk işçi hareketi, ufak çiftçi kitlesinin ve tarım işçisinin nekadar güç şartlar altında yarı aç yarı tok yaşadığını bilmektedir. Türk işçisi ufak çiftçi yararına alınacak hertürlü tedbirin savunucusudur. Ne var ki, hububat zammından, ancak kendi ihtiyacını karşılayabilen, ya da pazardan buğday ve un almak zorunda kalan milyonlarca çiftçi ailesi yararlanamıyacaktır. Zamdan, tarıma yapılan milyonlarca lira devlet yatırımından en fazla yararlanan, buna karşılık vergi ödemeyen büyük ve orta çiftçiler faydalanacaktır. Zira, ancak, onlar hububat satabilme durumundadırlar. Buğdayı yiyeceğine yetmeyen yüzbinlerce çiftçi ailesi, işçiler ve dar gelirliler zamdan zarar göreceklerdir. Nitekim, şehirlerde ekmek fiatları buğdaya yapılan zam ölçüsünde artmaya şimdiden başlamıştır. İşçilerimizin ve bütün dar gelirlilerin belli başlı gıdasını teşkil eden unlu maddelerin fiatları yükselmektedir. Bu fiat yükselmelerinin diğer maddelere de sirayetinden ve hayat pahalılığının kış aylarına doğru hızla artmasından Türk işçi hareketi olarak endişe etmekteyiz. Zira, her seçim arifesinde hükümetlerin genel politikası enflâsyonist yönde gelişmektedir. Bütçe büyük açıklar vermeğe namzet gözükmektedir. Seçim endişeleriyle konan yeni ödenekler, bütçe açığını tehlikeli bir seviyeye getirmiştir. Müteahhitlere verilen avansların %10 dan 25 e çıkarılması kararlaştırılmıştır. Bu karar bir çırpıda yüzmilyonlarca liranın piyasaya akıtılması demektir. Hazinenin Merkez Bankasından borç alma imkânları geniş ölçüde arttırılmıştır. Toprak Mahsulleri Ofisi birtürlü sağlam bir malî bünyeye kavuşturulamamıştır. Ofis hububat mübayaasını Merkez Bankasına olan borçlarının çoğalması pahasına yapabilmektedir. Bu şartlar altında hububat fiatlarına zam, hayat pahalılığının belli başlı nedenlerinden biri haline gelebilir. Esasen, gıda maddeleri fiatlarında son zamanlarda görülen hızlı yükselmeler toplu sözleşmelerle sağlanan ücret artışlarını gerçek bir ücret artışı olmaktan çıkarmıştır.

Hükümetin, tehlikeli bir enflâsyonist politikadan vazgeçip hayat pahalılığını önleyici tedbirler almasını bütün dar gelirliler gibi işçiler de sabırsızlıkla beklemektedir. Herzaman belirttiğimiz gibi bütçelerin yetersizliğini gidermenin yolu Merkez Bankası kaynaklarına başvurmak değil, büyük çiftçileri etkili bir şekilde vergilendiren ve milyonlarca liralık vergi kaçakçılığını önleyen bir vergi reformudur. Tarım kalkınmasının da ilk şartı demogojik fiat politikalarından çok, üreticinin, aracı tüccar ve tefeci elinde sömürülmesine son verecek şekilde köklü bir toprak reformunun gerçekleştirilmesidir. Hükûmetlerin şimdiye kadar seçtikleri kolay yolların büyük işçi ve çiftçi kitlelerinin ıstıraplarını arttırmakdan başka sonuç vermiyeceği artık bilinmelidir.

Hükümetlerin bu tutumları yalnız dar gelirlilerin ıstırap çekmeleri ile kalmayıp, milletçe gönül bağladığımız kalkınma plânının hedefine ulaşmasını da ciddî bir şekilde önlemektedir.

Diğer taraftan, son alınan karar, 8 ilâ 10 lira ücretlerle en ağır şartlar altından çalışan işçilerimizin, toplu sözleşmelerle sağladıkları mütevazı ücret artışları karşısında «aman enflâsyona gidiyoruz» diye feryat edenlerin samimiyet derecelerini göstermek bakımından da dikkat çekicidir.

OLAYLAR

Bu sırada, Ankara'da bulunan işveren vekili Doçent Hayri Domaniç'e olay yerine askeri birliklerin sevkedilemiyeceği Çalışma bakanı tarafından bildirilmiş bulunmaktaydı.

Askerle işçinin karşı karşıya getirilmesi, büyük tepki yaratmış, olay anında toplantı halinde bulunan Türk-İş Yönetim Kurulu, davranışı şiddetle protesto etmiştir.

VE ADALET. .

Kanun teminatı altındaki hakları devlet kuvvetlerinin yardımıyla çiğnenen işçilerin bağlı bulunduğu sendikanın hakkı, nihayet Türk Adaleti tarafından teslim edilmiş ve Balıkesir Burhaniye Ağır Ceza Mahkemesi, sarı sendikanın faaliyetten men'ine karar vermiştir. 3 Haziran 1965 te alınan bu yoldaki karar üzerine, başka çıkar yol olmadığını anlıyan işveren, greve sebep teşkil eden sendika isteklerinin tümünü ayni gün kabul etmiş

ve bununla ilgili protokolün imzalanmasından sonra işçiler greve son vererek işbaşı yapmışlardır.

HAKLAR

İmzalanan toplu sözleşme sonunda işçilere sağlanan hakların belli başlıları şunlardır:

1 İşçilere toplu sözleşmeye oturulduğu tarihe göre 400 - 250 kuruş arasında zam sağlanmıştır.

2. Sosyal yardımlar sağlanmıştır. Ölen işçilerin ailelerine 3 yüz lira ve evlenenlere de bin lira yardım yapılacaktır.

3. İşyerinde iş güvenliğinin sağlanması bakımından gerekli koşullar sağlanacaktır.

4. İşine son verilen 350 işçinin 50 tanesi derhal, diğerleri de. İş Kanunu hükümlerine göre, ilk işçi ihtiyacında tercihan işe alınacaklardır.

TOMİS ADANA GREVİNDE GREVCİLERE PARA DAGITILIYOR — Adana Nebati Yağlar Fabrikasında üç ay devam eden Tomis grevi 29 Mayıs tarihinde, işverenin, sendikanın taleplerini kabul etmesi üzerine sona ermiştir. Resimde, Sendika Genel Başkanı Muzaffer Daysal, grevci işçilere para yardımı dağıtırken.

GENEL-İŞ

Yurdun her köşesindeki şubelerinde toplu sözleşmeler yapan Genel-İş Sendikası, bazı illerde, iş verenlerle anlaşmazlığa düşmüş ve bu illerde greve gitme zorunluluğu doğmuştur.

Temizlik işyerlerinin dışındaki işyerlerinde de seyyanen 2 lira gündelik zam ve yemek ücretlerinde 80 kuruşluk artış istiyen İskenderun Şubesi yöneticileri, işveren tarafından isteklerinin kabul edilmeyişi üzerine, bundan iki ay önce greve gidileceğini ilân etmişti.

Bu süre içinde grev tarihi kararlaştırılmış ve 25 Haziran tarihinde greve başlama yolunda karara varılmıştır. Dergimizin baskıya verildiği sırada, durumda bir değişiklik olmadığı takdirde, bu ildeki Genel-İş üyesi işçiler greve başlayacaklardır. İskenderun'da 350 Genel-İş üyesi bulunmaktadır.

Eskişehir'deki 850 Genel-İş üyesinin de, dört aydan beri devam eden toplu pazarlıkta anlaşmaya varılamaması üzerine greve gitmesine karar verilmiştir. Greve 30 Haziran tarihinde başlanacaktır.

İskenderun grevinin açılışında Genel-İş Genel Başkanı Abdullah Baştürk, Eskişehir grevinde ise Genel Sekreter Hasan Okyar hazır bulunacaklardır.

Öte yandan, İzmir Belediyesi ile anlaşmazlığa düşen Genel-İş Sendikası, işverenin, sendika isteklerinin tümünü kabul etmesi üzerine, ilân ettiği grev kararını geri almıştır.

Altı işyerinde çalışan 2 bin Genel-İş üyesinin grevini önlemek konusundaki arabuluculuk, İzmir Valisi tarafından yapılmıştır. İzmir Belediyesi ile Genel-İş yöneticileri arasında imzalanan toplu sözleşme sonunda, Genel-İş üyelerinin disiplin kurulunda 2 üye ile temsil edilmeleri karar altına alınmıştır. Bu arada, işçilere 135 kuruş zam, yemek ücretinde artış, ölüm, doğum ve çocuk yardımlarında fazlalıklar sağlanmıştır.

PETROL-İŞ

Türkiye Petrol, Kimya ve Atom İşçileri Sendikası Yürütme Kurulu, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Batman işyerinde grev kararına varmıştır. Rafineri, Merkez atelye, garaj, nakliyat ve inşaat bakım bölgeleri işçileri için 22 Mayıs 1965 tarihinde alınan grev kararı, Bakanlar Kurulu'nun **«ulusal güvenliği sarsıcı»** nitelikte bulması gerekçesiyle bir ay süreyle tehir edilmiştir.

Grev kararına sebep olan anlaşmazlık, daha önce imzalanmış bulunan toplu sözleşmenin 82 nci

maddesi uyarınca, ücretler konusunda yapılması gereken görüşmenin, işverence akamete uğratılmasından doğmuştur.

AĞAÇ-İŞ'TE

Ağaç-İş Sendikası, geçen yıl imzalanan toplu sözleşme gereğince, ücretlere yeniden zam vermesi gerektiği halde, buna yanaşmak istemiyen İzmir Mekik Masura Fabrikası'nda grev ilân etmiştir.

Ayın 21 inde grev ilân eden sendika, grevin başlangıç tarihi hakkında ayrıca bir karar alacak ve bu tarihte greve başlıyacaktır.

Az sayıda işçi çalıştıran bu işyerinde, güç şartlar altında çalışan işçiler için, işveren günde 1 lira zam kabul etmek istememektedir.

Öte yandan, Ege Sandalya Fabrikası'yla Ağaç-İş arasındaki toplu pazarlık görüşmeleri de, uzlaştırmaya kalmıştır. Ege Sandalya Fabrikası işvereni de, işçilerine 1 lira günlük zam vermek istememektedir.

İZMİRDE TEZ-BÜRO İŞ'İN GREVLERİ

İzmir'de Satış Mağazalarında çalışan üyeleri için toplu sözleşme çağrısına uyulmayan Tezgâhtar ve Büro İşçileri Sendikası (Tez-Büro İş), 27 Nisan tarihinde ilân ettiği grev kararını, bu ay sonunda uygulamıya karar vermiştir.

Toplu sözleşme çağrısına gelmiyen işveren, daha sonra uzlaştırma toplantılarına da gelmiyerek, grev sonucunu kendi hazırlamıştır.

TOMİS GREVİ BİTTİ

Adana Nebatî Yağlar Fabrikasında üç aydan beri devam eden Tomis grevi, 29 Mayıs tarihinde bitmiştir. İşverenin grevin daha fazla uzamasından endişe ederek imzaladığı toplu sözleşme sonunda, işçilere seyyanen 155 er kuruş zam, ölüm, doğum ve evlenme yardım ve izinleri, ayrıca yılda 12 şer kilo yağ ve sabun yardımı sağlanmıştır.

Öte yandan, mevsimlik olan bu işyerinde çalışan işçilerin iş güvenliklerinin sağlanması da, toplu sözleşmeyle teminat altına alınmış bulunmaktadır. İş Kanunu'nun 16 ncı maddesine uyan fiiller dışında, grevci işçilerin hiçbirinin işine son verilmiyecek, gelecek sezon başında, gene ayni işçiler, fabrikada çalıştırılacaklardır.

BANK-İŞ GREVİNDE GELİŞMELER

Bank-İş Sendikası tarafından İstanbul ve İzmir'deki şubelerinde grev yapılan Türk Ticaret Bankası'nın yöneticileri, bu kez, işyerlerinde iki sarı sendika kurmıya teşebbüs etmişlerdir. Bu sendikalardaki işçileri genel mukavelelerle bağlayarak, grevci Bank-İş'i hareketsiz bırakmıya çalışan yöneticilerin bu teşebbüsü, işçi çevrelerinde antipati ile karşılanmıştır.

SOSYAL SİGORTALAR GENEL KURULU — Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Kurulu 28 Haziran Pazartesi günü çalışmalarına başlamıştır. Dergimiz baskıya geçtiği sırada başlayan çalışmalarla ilgili haberimizi gelecek sayıda sunacağız.

REFERANDUM

Bunun üzerine harekete geçen Türk-İş yöneticileri. banka yetkilileriyle temasa geçmişlerdir. Bankada çalışan çoğunluğun genel mukaveleyi tercih ettiği yolundaki bir iddia üzerine, Türk-İş Birinci Bölge Temsilcisi İsmail Topkar, banka personeli arasında, **«genel mukavele mi, toplu sözleşme mi?»** şeklinde bir referandumun yapılmasını teklif etmiştir. Bu arada, İstanbul'a gelen Türk-İş Başkan Yardımcısı Hasan Özgüneş tarafından da desteklenen bu teklif, başlangıçta banka yöneticilerince benimsenmişse de, genel müdür yardımcısının ayak diremesi üzerine, banka, teklifi reddetmiştir.

KARAR VEREN SAVCI

Öte yandan, grevin kanunsuz olduğu yolunda kararlar vererek bu kararları infaz yolunda kanunsuz adımlar atan bir savcı ,Türk-İş tarafından Adalet ve Çalışma Bakanlarıyla Başbakan'a şikâyet edilmiş ve karar verme yetkisinin kendisinde olmadığı bildirilerek, daha önce Asliye Hukuk Yargıçlığı'ndan alınmış bulunan karar hatırlatılmıştır.

Doğru yola davet edilen savcı, buna rağmen kanun dışı davranışlarında ısrarla hareket etmiş ve bu davranışı tekrarlamıştır. Bu arada, grev yerine getirilen polislerle grevciler arasında sert tartışmalar olmuş, grev gözcüsü bayanların bazılarının bayıldıkları görülmüştür.

Polis tarafından toplanan dövizlerini tekrar hazırlıyan grevciler, greve devam etmektedirler.

TOPLANTI

Referandum isteğinin reddedilmesi üzerine, meselenin banka yönetim kurulunda tekrar görüşülmesi kararlaştırılmıştır. Dergimizin baskıya verildiği sırada Türk Ticaret Bankası Yönetim Kurulu toplantı halindeydi. Yönetim Kurulu toplantısından sonra, bankanın son tutumu kesin şekilde bildirilecek ve Sendika yöneticileri de bu duruma göre yeni kararlar alacaklardır.

Toprak reformu, plân ve politikacı

Toprak reformu çıkmadıkça, köylerden kentlere akın artar, işsizler çoğalır, köşe başlarında bu manzaraları görmek olağan sayılmaya başlar. Ve bütün bunların sorumluları hiç vicdan azabı çekmezler mi?

«Yapılan araştırmalar, tarım kesimindeki gelir dağılımını, bu kesimde çalışanların yüzde 90'ının tarım gelirinin yüzde 48'ini ve geri kalan yüksek gelirli yüzde 10'un ise, gelirin yüzde 52'sini aldığı sonucunu vermektedir... **(KALKINMA PLÂNI)**

Toprak Reformu'nun çıkmaması için her vasıtayı kullanarak, ellerinden gelen herşeyi yapmıya çalışan politikacılarımız, eksik olmasınlar, ikide birde «Plâna inandıklarını...», «Kalkınmamızın ancak Plân'la mümkün olabileceğini» söylerler, ama, iş tatbikata geldi mi, herşey unutulur. Kalkınma da Plân da ve hatta yurt sevgisi de, bir oydan bile değerli değildir onlar için... Örnek mi? Toprak Reformu.

Kalkınma Plânı'nda belirtildiği üzere, gelir dağılımdaki adaletsizlik yüzünden, köyden kentlere göçler gittikçe artmaktadır. Kentlerde işsizlik çoğalmakta, yurt dışına gitmek için sıra bekliyenlerin teşkil ettikleri kuyruk kilometrelerce uzamakta, yüzlerdeki tedirginlik ifadesi hergün biraz daha artmaktadır. Çare, köylüyü köyünde insanca yaşama düzeninde muhafaza etmektir. Bunun için de Toprak Reformu şarttır.

Bir hükûmet, yıllarca oturur, gideceğine yakın, «Toprak Reformu» diye ortaya çıkar... Yerine gelen hükûmet ise zaten inanmadığı bir davanın savunucusu olmayı rol icabı dahi olsa, beceremez, «görüşüm yok» der. Yaptığı tek şey, zaten gelir dağılımında büyük pay alanı daha fazla kazandırmak için buğdaya zamdır. Emekleriyle geçinenlerin zararına olsa dahi...

Ve, köyde gelir dağılımı Kalkınma Plânı'mızda belirtilenden gittikçe kötüye doğru gider; köyden kentlere göçler artar; işsizler hergün biraz daha çoğalır; yurt dışına gitmek istiyenlerin teşkil ettikleri kuyruklara yeni kilometreler eklenir; yüzlerdeki tedirginlik ifadeleri gerginleşir...

Politikacılarımız, kürsülerden, Toprak konusunda nutuklar çekerler.

İşte Türkiye'de Kalkınma Plânı, işte Türkiye'de Toprak Reformu ve işte Türkiye'de politikacı...

5 Saat Süren Grev

Türkiye Gazeteciler ve Basın Sanayiî İşçileri Sendikası'nın (Türkiye Basın-İş), Ankara'da, Ziraat Bankası Matbaası işyerinde ilân ettiği grev, aktif olarak 5 saat devam etmiştir. Bu süre içinde işçilerin terfi hakkına sahip olduklarını kabul eden banka yöneticileriyle anlaşmaya varılmış ve grev durdurulmuştur.

Geçen yıl imzalanan toplu sözleşmeye göre, birinci yıl sonunda işçiler zam aldıkları zaman, Banka İçtüzüğü gereğince hak kazandıkları terfilerinin de ayrıca gözönüne alınması gerektiği halde, banka yöneticileri, başlangıçta terfileri vermek istememişlerdir. Bu durumda, mesele uzlaştırma kuruluna götürülmüş ve bu kurul da sendikanın lehinde karara varmıştır. Banka yönticileri, buna rağmen terfileri vermemekte direnmişlerdir. Bunun üzerine acele olarak toplanan Basın-İş Sendikası yönetim kurulu bu işyerinde grev kararı almış ve grevin uygulanmasına 1 Haziran 1965 tarihinde başlanmıştır.

Banka yöneticileri, grevin hemen durdurulmasını istemişler ve «meseleyi tekrar inceliyeceklerini« bildirmişlerdir. Kendilerine grevin hukukan devam edeceği terfi hak-

Bir yazara açık mektup

Sayın yazar,

Adalet Gazetesinde 8 Haziran günü yayınladığınız baş yazı ile, kişisel çıkarları uğruna, Türk işçi hareketinin öncüsü Türk-İş'i karalamaya çalışan bir eski sendika yöneticisine âlet olduğunuzu üzülerek gördük.

Üyeleri tarafından sendikasından uzaklaştırılmış bu eski yönetici, Türk-İş'in düzenlediği seminerleri bitiren işçilere dağıtılan sertifikalarda Lenin ve Stalin'in resimleri bulunduğunu söylemiş ve maalesef siz de, bu sözlerin doğru olup olmadığını soruşturmak gereğini dahi duymadan (bu davranışınızın gazetecilik ilkeleriyle bağdaşıp bağdaşmayacağı hususunda yargıyı size bırakıyoruz), kararınızı vermiş, «Türk-İş komünizm propogandası yapıyor» diye ortaya çıkmışsınız. Oysa, gene siz, çok değil bundan iki ay önce, ayni sütunda Türk-İş'in komünizmle mücadelesini övüyordunuz. Türk İş'in yolunda hiçbir değişiklik olmadığına göre, acaba siz mi değiştiniz sayın yazar?

Kıskanç bir titizlikle uyguladığımız Ana Tüzüğümüzün 3 üncü maddeseini öğrenmeniz faydalı olacak. Şöyle der o madde: «Türk-İş temel amaçlarını gerçekleştirilmesinde Anayasamızda yer alan «sosyal ve iktisadi haklardan» kuvvet alır. Türk-İş, insan haklarına dayanan millî, demokratik, laik, sosyal hukuk devleti «anlayışı içinde, komünizm, faşizm, gericilik, yoksullukla, sefalet, cehalet ve adaletsizlikle mücadele etmeyi ilk görevlerinden sayar.» Komünistlik ithamıyla karalamaya çalıştığınız Türk-İş, bu ilkeleri savunma yolunda mücadelesinden bir adım dahi çekilmeyecektir.

Şimdi, üzerinde Lenin ve Stalin'in resmi olduğuğu söylenen ve sizin de, «sol faaliyetin bu raddeye gelen cüreti» diye adlandırdığınız seminer diplomalarına gelelim.

1. Üzerinde Lenin ve Stalin'in resmi bulunduğu iddia edilen o diplomaların fonu, işçilik dallarını sembolize etmektedir. Bu fon, Birleşik Amerika Devletlerince yayınlanan Sosyal Güvenlik dergisinden alınmıştır ve bu dergi, bu resimleri muhtevi olarak, Amerika'nın her yerinde yüzbinlerce dağıtılmaktadır. Ama, şimdiye kadar, Amerikada bu resimlere baktığı için ne komünist olan birisi çıkmış, ne de herhangi bir kimse, ya da makam, bu resimlerin Lenin ve Stalin'i andıran bir taraflarını görebilmiştir.

2. Bundan bir yıl kadar önce, adamın biri (belki de yazınızda adı geçen zat), Savcılığa ihbarda bulunmuş, «Türk-İş seminer bitirme belgelerine Lenin ve Stalin'in resmini koydu» diye. Ankara Savcılığı, bu konuda Türk-İş yöneticilerinin bilgisine başvurdu, diplomaları inceledi ve bu kadar boş, asılsız ihbarlarla kaybedilen zaman ve emeğin heder olduğunu söyledi.

Görüyorsunuz ya sayın Yazar, siz Adalet Bakanını uyarmadan çok önce, Savcılar görevlerini yapmışlardır.

Resimlerde, çizgilerde akla hayale gelmeyecek şekiller aramak, bunları şuna - buna benzeterek, hayali hükümlere varmak ve bütün bunların üstüne, Türk-İş gibi yedi yüz bin işçiyi temsil eden bir kuruluşu «komünizm propogandası yapıyor» ithamı altında bırakmak çok tehlikeli bir yoldur. Bugün kimse, resimlere bakıp komünist olmaz. Eğer bu böyle olsaydı, gazetenizin bile, zaman zaman yayınladığı resimler (mesela, Kruşçef'in fotoğrafları) en tesirli komünizm propogandası olurdu.

Madem bu konuda, bu kadar hassas görünmek işinize geliyor; unutmuş göründüğünüz bir noktayı hatırlatalım. Komünizm bir ülkeye Lenin ve Stalin'in resimlerini kullanarak girmez. Onun kullandığı başka metodlar vardır. Ve bu metodlardan birisi de, Türk-İş gibi, büyük kitleleri temsil eden, güçlü, sevilen kuruluşların komünist olduğunu, komünizm propogandası yaptığını halkoyuna yaymaktr. Sizin yaptığınız gibi...

Dikkatinizi çekmekle yetiniyoruz bay Yazar.

TÜRK-İŞ

larının tanınacağı yolunda bir protokol imzalandıktan sonra greve son verilebileceği bildirilmiş, fakat, banka önündeki döviz ve pankartlar, bir iyi niyet jesti olarak kaldırılmıştır. Gece toplanan banka yönetim kurulu. meseleyi görüşmüş ve bu görüşmelere birkaç gün süreyle devam edilmiştir.

Neticede, söz konusu protokol imzalanmış ve işçilerin terfileri sağlanmıştır. Greve 5 Haziran tarihin de son verilmiş ve işçiler 7 Haziran'da işbaşı yapmışlardır.

İmzalanan protokol uyarınca, işçilere son sekiz ay içindeki hakları da verilmiştir. Bu durumda işçilerin eline, her ay en az 150 lira fazla ücret geçmiş olacaktır.

Çağlayangil yurda döndü

Çalışma Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil, Avrupada yaptığı inceleme gezisini bitirerek yurda dönmüştür.

Bakan, düzenlediği bir basın toplantısında, yurt dışındaki işçilerimiz hakkında geniş bilgi vermiş, **«Gezdiğim heryerde, Türk İşçileri hakkında dinlediklerim, göğsümüzü kabartacak ve gönlümüzü coşturacak mahiyettedir»** demiştir.

Bugün, yurt dışında çalışan işçilerimizin sayısının 150 bini aştığını söyliyen Bakan, bunların 125 beşyüzünün İsviçre ve 5 bininin Hollanda, 9 binin Belçika 6, bin beşyüzünnü İsviçre ve 5 bininin de de Avusturya'da çalışmakta olduklarını bildirmiştir.

Ay içinde, buralarda yaptığı gezi sırasında, işçilerin dertleriyle yakından ilgilenmek fırsatını bulduğunu belirten Bakan, işçilerimizin sıkıntılarını şöyle özetlemiştir:

1. Yurt dışındaki işçilerimiz, ailelerini yanlarına getirtmek istemektedirler. Oysa müstakil bir ev kiraladığını tevsik edemiyen işçiye bu izin verilmemektedir. Bazı eyaletler ise, en az iki yıl ikamet etmiş olan işçilerden başkasına müstakil ev kiralamak hakkı tanımamaktadır.

Bu konuda Çalışma Bakanı ile Alman ve Belçika makamları arasındaki görüşmeler olumlu sonuç vermiştir. Bu hükûmetler, kira ile yer arayanlara kolaylık gösterilmesini ve buna göre bir proje hazırlanmasını kabul etmiştir.

2. İşçi çocukları için Türkçe eğitim yapan okulların finansmanı,, Alman Hükûmeti tarafından karşılanacaktır. Ayrıca, işçi çocukları için Türkiye'de özel okul ve yurtların açılması için de imkânlar araştırılacaktır.

3. İşçilerimiz için, bulundukları bölgelerde lisan kursları açılacak, tercümanlık için tecrübeli ve lisan bilir kıdemli işçilerden faydalanılacaktır.

4. İşçilerimiz, yurt dışına gitmeden önce, burada imzaladıkları mukaveleler, tercüme edilerek kendilerine verilecek, böylelikle, yanlış anlamadan doğabilcek anlaşmazlıkların önü alınmış olacaktır.

İşçi dövizlerinde artış

Yetkili kaynaklardan verilen bilgiye göre, işçi dövizlerinde, geçen aylara kıyasla, büyük bir gelişme olmaktadır. Bu ayın 17 sine kadar 2 milyon 700 bin dolar bir tasarruf sağlanmıştır. Bu miktarın ay sonuna kadar 5 milyon doları bulacağı ümit edilmektedir. Çalışma Bakanlığı, ile Maliye Bakanlığı Avrupadaki işçilerimizden daha çok döviz sağlanması yolları üzerinde müştereken çalışmaktadır.

Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy, Uluslararası Çalışma Teşkilatının Genel Kurul toplantısında hazır bulunmak üzere İsviçre'ye gitmiştir. Başkan buradan Almanya'ya geçerek, Alman İşçi Sendikaları Konfederasyonu yetkilileriyle temaslarda bulunacak, buradaki Türk işçilerin sorunları ile ilgilenecektir. Demirsoy, Almanya'dan Belçika'ya gidecek ve burada yapılacak olan Dünya Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonunun (ICFTU) Genel Kurul toplantısında hazır bulunacaktır.

ILO Nedir, Ne yapar ?

Uluslararası Çalışma Teşkilâtının (ILO) 49 ncu Konferansı, 2 Haziran 1965 çarşamba günü, İsviçre'nin Cenevre kentinde yapıldı. Dünya devletlerinden 114 ünün katıldığı bu konferansta, Türkiye, Çalışma Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil başkanlığında Hükümet, işçi ve işveren delegelerinden kurulu bir heyetle temsil edilmiştir. İşçi delegasyonu, Seyfi Demirsoy başkanlığında Hasan Türkay, Ziya Hepbir ve mütercim danışman Osman F. Azkaradan meydana gelmiştir.

Konferansa katılan Devletlerin, Hükümet, işçi ve işveren delegeleri, kendi ülkelerinin çalışma rejimleri ve iş hayatları ile ilgili konularda görüşlerini belirtmişlerdir. Türk delegeleri de bu konu ilgili çalışmalarını ve konferanstan bekledikleri sonuçları Genel Kurul'da açıklamışlardır.

ILO NEDİR, NE YAPAR?

Uluslararası Çalışma Teşkilâtı (ILO), 1919 yılında Versay (Versailles) barışı ile «Cemiyet-i Akvam»a bağlı bir teşekkül olarak 44 devletin katılması ile kurulmuştur. Halen, Birleşmiş Milletlere bağlı bir ihtisas teşekkülü olarak çalışmalarına devam etmekte olan bu teşkilâtın, yılda enaz bir kere toplanan Genel Kurulu (Konferans) genellikle Sözleşme» veya «Tavsiye» adlarını alan kararlara varır. Sözleşmeler, üye devletlerin yetkili Yasama Organları tarafından onandığı zaman Ulusal Kanun niteliğini kazanırlar. Tavsiyeler ise, üye Devletlere belirli konularda alınması gereken tedbirleri gösteren genel prensipleri kapsar. Bütün dünya insanlarının çalışma hayatlarını, sosyal ve ekonomik açılardan objektif ölçülerle değerlendiren ve işçilerin insanca yaşamaları için bilimsel araştırmalar yapan bu kuruluşta, hükümetler, işçiler ve işverenler omuz omuza, eşit koşullarla çalışmaktadırlar.

Uluslararası Çalışma Teşkilâtı, «Milletler Cemiyeti» adı altında, ilk Genel Kurulunun 1919 yılında Washingtonda yapmıştır. Türkiye, Teşkilata 9 Temmuz 1932 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi kararı ile katılmıştır. Teşkilat, ikinci Genel Kurulunu 1920 yılında İtalya'nın Cenova 28 nci konferansını 1946 da Amerika'nın Seattle, 29 ncu konferansını 1946 da Kanadanın Montreal, ve 31 nci Genel Konferansını ise 1948 yılında Amerika'nın San Fransisko şehirlerinde yapmıştır. Bunların dışındaki 44 konferansın hepsi İsviçre'nin Cenevre kentinde yapılmıştır. İkinci Dünya Savaşı içinde altı yıl süre ile konferanslara ara verilmiş, 1946 yılından sonra çalışmalara yeniden başlayan ILO yıkılan maddi ve manevi kıymetlerin onarılması için gerekli kararları almıştır.

3006 SÖZLEŞME ONANMIŞTIR

Uluslararası Çalışma Teşkilatı 49 ncu Genel Kuruluna kadar 122 sözleşmeye hazırlanmış ve onanmak üzere üye devletlere duyurulmuştur. Teşkilata üye 112 devlet tarafından 15 Ocak 1965 tarihine kadar onanan sözleşmeler adedi 3006 dır. Bunun 16 tanesi Türkiye tarafından onanmış ve bu sözleşmeler ülkemiz içinde Ulusal Kanunlar niteliğini kazanmışlardır. Teşkilata üye devletler içinde ençok sözleşme onayan devletler arasında 73 er sözleşme ile Fransa ve Bulgaristan başta, enaz sayıda onayan devletler arasında ise 3 tane ile Tayland en sondan gelmektedir. 15 Ocak 1965 tarihi itibariyle ençok ve enaz sözleşme onayan devletler şunlardır :

işverenlerin

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu bülteninde, Türkiye'de işçi ücretlerinin, millî gelire oranla, Batı ülkelerininkinden çok daha yüksek olduğunu isbata çalışan garip bir inceleme yayımlandı.

Bu incelemede, ölçü olarak, adam başına ortalama millî gelirin işçi ücretleriyle mukayesesi alınmaktadır. Bu hesaba göre, Türkiyede, ortalama aylık gelir 162 liradır, aylık iş ücreti ortalaması ise 537 liradır. İşçinin ortalama geliriyle, adam basına millî gelir arasındaki oran 3, 2'dir. İşveren Konfederasyonuna göre, bu oran, gelişmiş Batı ülkelerinde çok daha düşükmüş, 1,9 civarındaymış. İşveren Konfederasyonu, bu bilgiye dayanarak, aşağıdaki hükme varmaktadır :

«Bu bültende durumları incelenen memleketlere kıyasla, Türkiye'nin millî gelirinden sanayî işçilerine ayırdığı hisse, yüzde 68 daha fazladır... Toplu sözleşmeler neticesinde, bu nisbet daha da yükselmiştir.

Türkiye'de, ekonomilerin ödeme gücüne nisbetle, diğer ülkelerden yüksek oranda ücret ödenmesi, muhtelif sebeplerle izah olunabilir :

a) En kuvvetli kalemler ve yüksek tirajlı gazeteler, sürekli olarak, özel teşebbüs ve sermayeyi hırpalayıcı neşriyat yapmaktadırlar. Basının sermaye-emek münasebetleri üzerindeki tazyiki, hayli kuvvetlidir.

b) Siyasî kuvvetler de, şimdiye kadar, agırlıklarını özel sektör aleyhine müteaddit defalar kullanmışlardır.

c) İşçiler, teşkilâtlı bir kitle haline gelmektedirler. Özel teşebbüs ise, henüz teşkilâtını ayni derecede ilerletmiş değildir.»

Şimdi kötü bir işveren zihniyetini yansıtan bu garip iddiaları, fazla teferruata girmeden kısaca cevaplandıralım :

garip iddiası

DOĞAN AVCIOĞLU

a) Türkiye'de tarım dışı faaliyetlerde, ortalama işçi ücreti, günde 17, ayda 537 lira değildir. Bu rakam. Sosyal Sigortalar Kurumu'nun, sigortalı işçiler için bulduğu bir ortalamadır ki, esas ücretlerin dışında, primler v.s. gibi normal olarak ücretin içinde sayılması gereken ödemeleri de kapsamaktadır. Tarım dışı faaliyetlerde, işçilerin büyük çoğunluğunun ücretlerinin 10 - 12 lira civarında kaldığı söylenebilir. Kömür madeni işçisinin ücreti, o da son toplu sözleşmeden sonra, ancak 11 liraya çıkmıştır.

b) Ortalama işçi ücretiyle, adam başına millî gelir arasındaki orana dayanarak mukayese yapmak, son derece yanlıştır. Böyle mukayese, ancak, tarım sektörünün millî gelirdeki payı önemsiz bir dereceye düşmüş ülkeler arasında yapılabilir.

Türkiye'de, nüfusun dörtte üçü tarımda yaşamaktadır ve bütün az gelişmiş ülkelerde, hatta gelişmiş ülkelerde olduğu gibi, bu nüfusun geliri son derece düşüktür. Tarımda yaşıyan nüfusun düşük geliri, adam başına millî gelir ortalamasını da düşürmekte işçi ücretlerinin millî gelir ortalamasının çok üstünde olduğu intibaını vermektedir. İlkel bir tarıma dayanan ekonominin bünyesinden gelen bu durum, ancak köklü bir toprak reformu ve kalkınma hamlesiyle düzeltilebilir. Ama, tarım gelirlerinin düşüklüğünü, işçi ücretlerinin yüksekliğini ispat için kullanmıya kalkışmak, iyi niyetli bir davranış değildir.

İyi niyetli bir mukayese, tarım dışı sektörlerde yaratılan katma değer ve bu katma değerden işçilerin aldıkları pay ortaya konarak yapılabilirdi. Bu takdirde, görülecektir ki, Türk işçisinin, yaratılan katma değerden aldığı pay, Batı ülkelerindeki işçilere nazaran son derece düşüktür.

c) İşveren Konfederasyonu, Türkiye'de işçi ücretlerinin yüksekliğini ispata kalkışmadan önce, işçilerimizin büyük çoğunluğunun aldıkları ücretlerle, asgarî geçim şartlarını sağlayıp sağlıyamadıklarını hesaplamalıydı.

Günde 10 - 12 Liralık işçi ücretleri, aslında sefalet ücretleridir. Halbuki, Anayasa'mız ve Kalkınma Plânı, «Sosyal adalete uygun bir asgari ücretin» tesbitini öngörmektedir. Yapılan çeşitli hesaplar, sadece asgarî ihtiyaçları göz önünde tutan böyle bir ücretin 30 liradan aşağı olamıyacağını göstermektedir. Demek ki, işçilerimiz, Anayasa'nın ve Kalkınma Plânı'nın öngördüğü seviyenin çok altında bir ücret almaktadırlar. Bu ücretin yükseltilmesi gerekirken, işverenlerimizin, «Türkiye'de işçi ücretleri, ekonominin imkânlarına göre, Batı ülkelerinkinden bile yüksektir» iddiasıyla ortaya çıkmaları, en müsamahakâr bir ifadeyle üzücüdür.

Türkiye'de işçi ücretleri, «sefalet ücretleri»yken, Batı'da işçilerin otomobilli, televizyonlu, nisbî bir refah içinde olduklarını işverenlerimiz herhalde herkesten iyi bilebilecek durumdadırlar. Yine işverenlerimiz çok iyi bilirler ki, Batı'da kârların yüzde 10'u aştığı nadirdir. Bizde ise kârlar, yüzde 100' bulabilmektedir. Kâr yüksekliğinde, ücretlerin düşüklüğünün bir payı olsa gerekir. Yani bizde, Batı'ya nazaran yüksek olan ücretler değil, kârlardır. İşverenlerimiz, işçi ücretleri yerine, kârların Batı ülkelerindeki durum ile karşılaştırmasını yapsalar, çok daha isabetli bir iş görmüş olacaklardır.

d) Türkiye'de «en kuvvetli kalemlerin ve yüksek tirajlı gazetelerin», işçilerin sefalet ücretlerinin yükseltilmesi yolunda çaba göstermesinin şikâyet konusu yapılması, ancak bizim işverenlerimize has bir davranıştır. «Yazarlar yüzünden işçi ücretleri yükseliyor...» diyen patronları, Batı'lı işverenler alaya alacaklardır. İşverenlerin, işçiden yana olan yazarlardan şikâyeti, o yazarlara sadece ve sadece şeref verecektir.

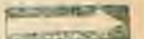
Siyasî kuvvetlerin, işçi ücretlerini bir parça yükseltme yolunda çaba göstermelerini «özel sektör aleyhtarlığı» sayan işveren teşekkülünün davranışının takdirini ise, okuyucularımıza bırakırız.

En çok Sözleşme Onayan Devletler		Enaz Sözleşme Onayan Devletler	
1 — Fransa	73	1 — Tayland	3
2 — Bulgaristan	73	2 — İran	4
3 — Belçika	65	3 — Laos	[illegible]
4 — İtalya	64	4 — Paraguay	4
5 — Küba	64	5 — El Salvador	4
6 — İngiltere	62	6 — Sudan	5
7 — Peru	58	7 — Habeşistan	5
8 — Norveç	57	8 — Endonezya	6
9 — Uruguay	57	9 — Ürdün	6
10 — Arjantin	56	10 — Amerika (USA)	7
11 — Hollanda	55	11 — Lübnan	7
12 — Polonya	53	12 — Afganistan	8

SENDİKA KURMA ÖZGÜRLÜĞÜ

ILO'nun 122 sözleşmesinden, Türkiye'nin şimdiye kadar kabul etmediği 106 sözleşme ile kabul edilenleri ve bunların eleştirmesini bir başka yazımıza bırakıyoruz. Bu sayımızda, Uluslararası Çalışma Teşkilatının, 1948 yılında San Fransisko şehrinde yaptığı 31 nci Genel Kurulunda kabul edilen 87 sayılı **«Sendika Kurma Özgürlüğü Ve Teşkilatlanma Hakkının Korunması»** hakkındaki sözleşmenin, aradan 18 yıl geçmesine rağmen, hâla Türkiye Cumhuriyeti Parlamentosu tarafından onanmadığına değinmek isteriz. Bu sözleşme, teşkilata üye 69 Devlet tarafından kabul edilmiştir. En son olarak da, Japon Parlamentosu bu sözleşmeyi onamış ve dünya basınında ilgi görmüştür.

İşçi hak ve menfaatleri bakımından büyük önem

Konut yatırımlarının finansmanı

BEYCAN TAVUS
TÜRK-İŞ ARAŞTIRMA UZMANI

Konut politikası, halen birbirleri ile bir koordinasyon kurabilme çabası içinde olan mevcut kamu kurumları ile yürütülmeğe çalışılmaktadır. Gerçekte, birçok batı ülkelerinde olduğu gibi, problemin gerek teknik, gerek ekonomik ve sosyal çeşitli yönleri olması, tümünü kavrayabilmek için tek elden yönetilmesini zorunlu kılmaktadır. Bunun için de konut problemlerini bütünü ile ele alıp, karar ve direktifler verecek, şehir fonksiyonları ile ilgili arsa ihtiyacını karşılamak için tedbirler alacak, bu konularda araştırma ve uygulamaları, memleketin bugünkü kaynaklarını en iyi şekilde yönetecek, finansman politikasını tesbit ederek, gerekirse emrinde bulunabilecek olan kaynakları kredi karşılığında teminat olarak göstermek üzere bir fona sahip, sürekli, bağımsız, yetkili ve sorumlu bir «Konut Ofisi» müessesesinin öncelikle kurulmasını sağlamak gerekmektedir.

Konut Kanunu Tasarısında, ihdası düşünülen fonun kaynakları şu şekilde tesbit edilmiştir.

a) Her yıl bütçesinin, İmar ve İskân Bakanlığı bölümünün hususi faslına konulacak ödenek,

b) İktisadi Devlet Teşekkülleri ile sermayesinin yarısından fazla devlete ait olan Bankalar, Müesseseler ve Şirketlerin, safi kârlarından ayıracakları %5'ler,

c) Katma bütçeli daireler tarafından döner sermaye verilmek suretile kurulan müesseselerin, safi kârlarından ayıracakları %5'ler,

d) Sigorta Şirketlerinin safi kârlarından ayıracakları %5'ler,

e) Giderlerini özel gelirleri ile karşılayan ve devletten yardım görmeyen katma bütçeli idarelerin bir evvelki yıl gelir bütçesinin %5'i,

f) Sosyal Sigortalar Kanununa tabi daimi işyerlerinin işverenleri tarafından sigortalı işçilere ödedikleri ücretlerin yıllık tutarının %1'i,

(Bu paralar, işverenlerden Sosyal Sigortalar Kurumunca tahsil edilerek, konut fonuna yatırılır.)

Bu konut fonu, İmar ve İskân Bakanlığı emrinde Türkiye Emlâk Kredi Bankasınca açılacak bir hesapta toplanacaktır.

Konut fonundan yapılacak tahsis, kredi şeklindedir. Türkiye Emlâk Kredi Bankası, İmar ve İskân Bakanlığınca kredi alması tensip edilen özel ve tüzel kişilere, inşa edilecek konut dolayısile gayrı menkulün ipoteği mukabilinde, fondan ikrazda bulunur. Yapılacak, toplu konut yapımına lûzumlu gayrımenkul istimlâkine, arsa ve arazisinin elverişli bir hale getirilmesi için yapılacak menkul ipoteği karşılığında fondan ikraz yapılabilecektir.

Fondan yapılacak ikrazatın vadesi, 50 yıldan yukarı olmayacağı gibi, her türlü masraflar dahil, faiz haddi de %4'den fazla olmayacaktır.

Yukarıda açıkladığımız üzere, Konut Kanun Tasarısına göre ihdası düşünülen çeşitli kaynaklardan temin edilecek fonun, Emlâk Kredi Bankası eli ile yalnız kredi şeklinde kullanılması kabul edilmektedir.

Hakikatte konut yapımına büyük ölçüde yardım edebilecek bu müessese, finansmanın tek yolu olarak uygulandığı zaman tersine bir etki yapacaktır. Zira kredi müessesesi, daha çok tek basına kredi veren müessese ile karşı karşıya bırakacağından ve bu suretle daha ziyade tek konuta hitap edebileceğinden, konut probleminin çözümünde öncelik alması icap eden toplu konut yapımını teşvik edici niteliği yok gibi görünmektedir.

Bu mahzuru gidermek için fonun, ihtiyaç sahiplerinin ferdi müracaatlarını beklemeden, süratle inşaata geçebilme imkânlarının araştırılması gerekir. Burada şu hususu belirtelim ki, faaliyetleri kanalize edilmek şartile, konut sıkıntısının giderilmesinde özel sektörün rolü büyük olacaktır. Bu suretle hem toplu konutlara yönelmek mümkün olacak, hem de ne şekilde bir standardizasyonla olursa olsun, ferdin insiyatifine terk edilerek kontrol imkânı olmayan tek konutun yaratacağı, her bakımdan sakıncalı bir ortam yerine, aynı standartlarla, gerçekten örnek çevrelerin doğuşu sağlanmış olacaktır.

Konut ihtiyacının giderilmesinde, birçok noksanlarına rağmen müsbet rol oynayacak olan, Konut Kanununun bir an önce çıkmasını beklemekteyiz.

(1) Geçen sayıdaki «Konut Tasarısının Getirdikleri» başlıklı yazımızın devamı.

---

taşıyan Uluslararası kanun niteliğindeki bu 87 sayılı sözleşmenin temel hedefleri şunlardır :

— İşçi ve İşverenler, hiç bir tefrik yapılmaksızın ve evvelce müsaade almaksızın, istedikleri teşekkülleri kurmak ve bu teşekküllerin statülerine uymak kayıt ve şartıyla, bunlara üye olmak hakkına sahiptir;

— İşçi ve İşveren teşekkülleri statülerini, idarî tüzüklerini tanzim, temsilcilerini serbestçe seçme, idarelerini ve faaliyetlerini düzenleme ve iş programlarını tesbit etme hakkını haizdirler;

— İşçi ve İşveren teşkilatları idarî yolla kapatılamaz ve faaliyetlerinden alıkonamaz;

— İşçi ve İşveren teşekkülleri, federasyon ve konfederasyonlar kurmak ve bunlara üye olmak ve her teşekkül, federasyon yahut konfederasyon, Uluslararası işçi ve işveren teşekküllerine üye olmak hakkına sahiptir.

PETROL DÂVAMIZ

Petrol kanununun tadilini ön gören ve İstanbul milletvekili Reşit Ülker'le arkadaşları tarafından Meclis'e verilmiş bulunan teklif bir karma komisyonda görüşülmeye başlanılmıştır.

Teklifin görüşülmesi sırasında Maliye Bakanlığı ve Petrol Dairesi uzmanları tarafından, yürürlük teki Petrol kanunu hakkında verilen bilgi, bu kanunun en kısa zamanda değişmesi gerektiğini bir kere daha ve açıkça ortaya koymuştur.

Maliye Bakanlığı temsilcisinin verdiği bilgiye göre;

• **Tükenme payı, esas itibariyle devlete ait olmak gerekirken bir hukuki cambazlıkla, bu hak yabancı petrol şirketlerine tanınmıştır.**

• **Yabancı petrol şirketleri için gelir vergisi diye bir şey bahis konusu değildir.**

• **Yabancı petrol şirketleri sadece Kurumlar Vergisi adı altında bir miktar vergi ödemek durumundadırlar.**

• **Hemen bütün yabancı petrol şirketleri, «Zarardayız» diye şimdiye kadar on para bile vergi ödememişlerdir. Çünkü yürürlükte bulunan Petrol Kanunu kendilerine bu hakkı, bu imtiyazı tanımaktadır.**

• **Millî Müessesemiz olan T.P.A.O. 1955 — 1964 yılları arasında 59 milyon 474 bin küsur lira kurumlar vergisi, ayrıca 10 milyon 885 bin lira vergi ödemiştir.**

Buna mukabil Mobil, 1960 - 1964 yılları arasında 127 milyon 739 bin lira zarar ettiğini iddia ederek vergiden kurtulmuş. Yalnız kurumlar vergisi olarak 1 milyon 590 bin liralık bir vergi ödemiştir.

• **Bunun dışında kalan Shell, B.P. gibi yabancı petrol şirketleri 100 milyonluk zararlara girdikleri ni belirterek, bu güne kadar, topraklarında petrol arayıp, işlettikleri Türk Devletine hiç bir şekil ve hiç bir miktarda vergi ödememişlerdir.**

• **Yabancı petrol şirketlerinin, zararlarını istedikleri takdirde ilerdeki yıllara da taksim etmek suretiyle, 10 yıl, hatta bazı hallerde 19 yıl vergi ödememeleri imkan dahilindedir.**

• **Personel ücretlerinden alınması gereken vergiler ise, müstahdem tarafından ödenmekte, dev şirketlerin kasalarından on para çıkmamaktadır.**

• **Bugünkü durumda, şirketlerin transfer imkânı hudutsuzdur. Kanun, petrol şirketlerinin transfer yapma hakkını kâra bağlamamıştır. Yani, bir yabancı petrol şirketi «kârda değilim» dese dahi, yurdumuza sermaye olarak getirdiği malın değeri kadar parayı yurt dışına çıkarma imkanına sahiptir.**

• **Yabancı petrol şirketlerinin Türkiye'ye getirdikleri sermaye 228 milyon nakit, 183 milyon liralık malzeme, 365 milyon liralık da «çeşitli hak» tır. Bu durumda, 777 milyon liralık sermaye değerinin sadece 228 milyonu nakittir.**

• **Yabancı petrol şirketleri, getirdikleri malzemelerin gerçek değerinden çok yüksek faturalar ibraz ederek sermayeye eklemektedirler. Bu durum Danıştayda dâva konusu olmuştur.**

• **Yabancı petrol şirketleri istedikleri an, vergi resim ve harçlar dışında, ne getirmişlerse, ne miktar masraf ettiklerini bildirmişlerse o miktarın hepsini bir anda götürebilirler. Bu durum karşısında, Türk Devletinin vergi resim ve harçları dışında başka bir şeye sahip çıkması imkânsızdır.**

• **Bu kanun Türkiye'nin menfaatleri ile ahenkli gösterilmek istenmiştir, bunun böyle olmadığı, bir tatbikatçı olarak Maliye uzmanlarının gözlerinden kaçmıyor.**

• **Yabancı şirketler, kendi öz kaynaklarımızdan tahsis ettiğimiz dövizlerle ithal ettikleri ham petrolü, işleyip ihraç etmekte ve bundan sağlanan dövizler dışarda kal-**

A N A Y A S A

MADDE 130 — Tabiî servetler ve kaynakları, Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Bunların aranması ve işletilmesi hakkı Devlete aittir.

maktadır. Kanunun 117 maddesi bu hakkı da onlara tanımıştır. Bu suretle dışarı çıkan para büyük meblağları bulmaktadır.

• Bu kanunda kazançtan indirici unsurlar, vergiden indirici unsurlar arasında da yer almıştır. Nasıl yer almıştır? İzahı güçtür. Vergi prensipleri yönünden bu hüküm izah edilemez. Kanun hazırlanırken maliye ilmi gözönünde bulundurulmamıştır.

GÖRÜŞMELER

Anayasa'nın 130 uncu maddesini ihlâl eden maddeye dair konuşmasında, madde hakkında **«Devlet kelimesini buraya sokmanın bir faydası yoktur...»** diyen Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Mehmet Turgut'a, bazı milletvekilleri tarafından cevap verilmiş ve milletvekilleri kanun bu şekilde çıktığı takdirde, Anayasa Mahkemesi'nin, Anayasa'yı açıkça ihlal demek olan bu maddeyi iptal edeceğini hatırlatmıştır. İkazlara rağmen, madde 5 e karşı 6 oyla kabul edilmiştir. Madde oylandığı sırada, Mobil'le ilgisi bulunan şirketi sayesinde büyük paralar kazanan Balıkesir Milletvekili Ahmet Aydın Bolak, komisyon toplantısını geçici olarak terketmiştir.

DEVLETLEŞTİRME

Tabiî Senatör Ahmet Yıldız, devletleştirmeyle ilgili olarak yapılan karşı koymalara şu cevabı vermiştir:

«Bu devletleştirme sözünden duyulan endişeyi anlayamıyorum. Devletleştirmeden bahsediyorsak, unutulmasın ki, bu devlet, Türk Devleti olacaktır. Başka devlet değil...

Millîleştirme diyorsak, unutulmasın ki, bu, Türk milletidir. Başka millet değil... Endişe niçin?

Bugün Patagonya bile istiyor bunu... Bu meseleden korkmayın. Korkmayın patlamaz...»

KOMİSYON DEVAM EDİYOR

Dergimizin baskıya verildiği şu sıralarda, komisyon toplantısına devam edilmektedir. Ancak, komisyonun çalışma tarzını, geciktirme taktiklerindeki seviyesizliği görenler, meclisin kısa süre sonunda tatile de gireceğini hesaplıyarak, komisyon çalışmalarından ümidi kesmişlerdir.

Bu sükut neden ?

Anayasamızın öngordüğü kuruluşlardan biri de, Devlet Plânlama Teşkilâtıdır. Bu teşkilâtın, yurdumuzun kalkınmasındaki önemi bugün herkes tarafından anlaşılmıştır. Kanunla, Kalkınma Plânının bütünlüğünün korunması sağlanmış, Plânlama Teşkilâtı her konuda bilgisine başvurduğumuz, baş tacı ettiğimiz, her müşküle âdeta bir sihirli değnek dokundurmasını beklediğimiz bir kuruluş hâline gelmiştir.

Çoğu zaman polemikler, Plânlama Teşkilâtının gerçekleri gün ışığına çıkaran açıklamaları üzerine kesilmiştir.

Devlet Plânlama Teşkilâtının politikacıların tasallutundan korunması Milletçe hepimizin arzusudur.

Bunları söylemek bilineni tekrarlamaktır. Ama, gene de yazıyoruz. Neden?

Aylardanberi yurdumuzda su yüzüne çıkmış bir petrol meselesi var. Parlementoda, sokakta, dairelerde, evlerde, eş-dost toplantılarında bu konunun ele alınmadığı gün geçmiyor. Kuruluşlar bildiriler yayınlıyor, gazetelerde, dergilerde makale üstüne makaleler çıkıyor. Bilen bilmeyen herkes fikrini söylüyor, görüşünü savunuyor.

Bir tek kuruluş müstesna: Devlet Plânlama Teşkilâtı.

Nedense, yurdun kalkınmasında en önemli sayılan bu konuda Devlet Plânlama Teşkilâtı susmayı tercih ediyor.

Zaman zaman kendisine uzak konulara bile el atan Plânlama Teşkilâtının bu sükûtunun sebebi ne?

Bu, mutlaka cevap bekleyen bir sorudur; o kadar ki, cevapsız bırakılması bile çok şeyler getirir akıllara.

Boru hattı meselesi

Beşinci Petrol bölgesinde elde edilen ham petrolü, İskenderun'a taşıyacak bir boru hattına kavuşmak üzere, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı tarafından girişilen teşebbüs, yabancı petrol şirketlerinin müdahaleleriyle baltalanmak istenmektedir.

Yabancı petrol şirketleri olsun, Türkiye Petrolleri olsun, bugün elde ettikleri petrolü, tankerlerle rafinaj ve ihraç bölgelerine taşıtmakta, bu işleri üzerlerine alan nakliyeciler, milyonlar kazanmaktadırlar.

Türkiye Petrolleri'nin Batman - İskenderun arasında döşemek istediği boru hattı gerçekleştiği takdirde, yılda 3,5 milyon ton ham petrol taşıyabilecektir. Yaklaşık olarak 300 milyon liraya malolacak pipeline döşenecek boruların, dışarıdan ithali gerekmektedir ki, bunun için de dövize ihtiyaç vardır.

Boru hattı projesi için Petrol Dairesi'ne başvuran Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı, gereken müsaadeyi almıştır. Türkiye Petrollerinin müracaatı üzerine hemen harekete geçen Mobil ve Royal Dutch Group ta, pipe line döşemek için müracaatta bulunmuşlar, fakat bu istekleri reddedilmiştir.

Mobil ve Shell, şimdi, Türkiye Petrolleri'nin döşeyeceği boru hattının yapımına ortak olmak istemekte, böylelikle ilerde TPAO, na nakliye ücreti ödemekten kurtulmaya çalışmaktadırlar. Halen, tankerlerle, tonu 20 liraya ham petrol taşıttıran bu şirketler, boru hattından akıtacakları ham petrol için ton başına 10 lira ödiyeceklerdir. Böylelikle yüzde yüz kârlı bir nakliye imkânını, rekabet uğruna reddedebilen Mobil yetkilileri, kendi ham petrollerini taşıtmak için dışarıdan 60 tane büyük tanker ithal etmektedirler.

Petrol Dairesi'nin, tanker ithalâtı işini durdurması ve üretime dahil olmıyan bu ithaláta engel olması gerekmektedir. Türkiye'de, halen çıkan bütün ham petrolü taşıyabilecek kapasitede tanker filoları bulunmaktadır. Bu durumda yapılmak istenen şey, Türkiye pet-

rollerine nakliye ücreti ödemekten kaçınarak boru hattının kazançlı niteliğini yok etmekten, bir başka görüşle şantajdan ibarettir.

Son zamanlarda yabancı Şirketler tarafından yayınlanmağa başlanan propaganda broşürlerinde, boru hattı konusuna da geniş yer verilmektedir. Bu arada, son olarak N.V. Turkse Shell tarafından yayınlanan bir broşürde, Shell'in, **«Ortak olacağı»** boru hattından, yılda kendisine ait 1 milyon ton ham petrol akıtacağı ileri sürülmektedir. Oysa N.V. Turkse Shell'in 1964 yılındaki ham petrol üretimi 101 bin tondan ibarettir. Parlak vaadlerin samimiyet derecesinin tayini, şimdiye kadar yapılan işlere bir göz atmakla kabil olmaktadır.

Petrol Ofis Kanun Tasarısı

«Türk silâhlı kuvvetleri, genel, katma, özel bütçeli daireler, belediyeler, iktisadî devlet teşekkülleri ve bunların sermayesinin en az yarısından fazlasına sahip kuruluşlar» ın, bir Türk müessesesi olan Petrol Ofis'ten akaryakıt almalarını sağlıyacak **«PETROL OFİS KANUN TASARISI»**, 1961, yılının Eylûl ayında Kurucu Meclis'e verildi.

Tasarı, 1961 seçimlerine kadar, Kurucu Meclis tarafından ele alınıp kanunlaştırılamadığı için kadik oldu.

Birinci koalisyon hükûmeti tarafından hazırlanan ikinci bir tasarı, Millî Güvenlik Kurulu'na sunuldu. Millî Güvenlik Kurulu'nun da onayı alındıktan sonra, 24 Ağustos 1963 te Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na verildi.

İkinci tasarının da komisyonlarda görüşülmesine başlanmamıştı ki, Türkiye'deki Mobil Şirketleri İdare Meclisleri Başkan Şerafettin Elalın, 27 Şubat 1964 te Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na yazdığı bir yazı ile, tasarının, devlet teşekküllerinin Petrol Ofis'ten akaryakıt satın almalarıyla ilgili 2 nci maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğunu ileri sürdü.

Bunun üzerine, Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığı, bu iddianın, akademik bir kuruluş tarafından incelenmesini uygun gördü.

Tasarı, Siyasal Bilgiler Fakültesi İdarî İlimler Enstitüsü tarafından incelendi. Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığı'na, bu akademik kuruluş tarafından şu mütalea verildi.

«Bu kanunun ve söz konusu maddesinin Anayasa'ya aykırı hiç bir yönü yoktur. Bu, devletin en tabiî hakkıdır...»

Bunun üzerine, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı, tasarıyı Sanavî Komisyonu'na havale etti. Sanavî Komisyonu'ndaki her partiye mensup üyeler, tasarıyı oybirliğiyle kabul ettiler.

Tasarı Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 1964 yılında yaptığı yaz tatilinden önce, Plân, Bütçe Karma Komisyonu'na havale edildi. Rize Milletvekili Erol Akçal'ın raportör olarak, olumlu mütaleasıyla, komisyon başkanlığına verildi.

Tasarı, bir yıldan beri bu komisyonda bekliyor.

Daha da ne kadar bekleyeceği meçhul.

Petrol Kanunu nasıl ihlâl ediliyor

Petrol Kanunu'nun 53'üncü maddesi, şöyle demektedir :

Madde 53. 1 — Bir arama sahası 50.000 hektardan fazla olamaz.

2 — Bir bölgede, bir hükmî şahıs, en fazla 8 arama ruhsatnamesine sahip olabilir.

3 — Hiçbir hükmî şahıs, 1 ve 2'nci fıkralardaki yazılı tahditleri, doğrudan doğruya veya dolayısı ile bertaraf edecek şekilde, diğer bir hükmî şahıs ile anlaşamaz.»

OYSA

Birbirleriyle ilgili dereceleri, Türk kamuoyundan kıskançlıkla gizlenen şirketlerin, ayni sermave grubuna, sekizden çok fazla sayıda arama ruhsatnamesi alabilmek için «paravana şirketler» **kurdurdukları ve zengin petrol kaynaklarımızı bizden saklamak için, bu düzmece şirketlere çok sayıda ruhsat lar aldıkları artık bilinmektedir.**

Bu durum da 53'ncü maddenin ihlâl edildiği açıktır. İhlâl edilen kanunları hâla savunmaya kalkışanlara İTHAF EDERİZ.

N E D E N?

Tide Water Oil Corporation tarafından petrol bulunmadığı iddiasıyla terkedilen arama ruhsatları, N.V. Turkse Shell tarafından derhal kapılmış, bunlardan Beykan ve Kürkan'dan bol miktarda petrol üretimine başlanmıştır. NEDEN?

Pan Oil Corporation tarafından 6'ncı bölgede alınan arama ruhsatları, bu şirketin, petrol «BULAMAYIP...» **bu alanları terketmesi üzerine,** «Mobil Exploration» **tarafından kapışılmıştır.** NEDEN?

Bir zihniyet ve ötesi

Hafta içinde yayımlanan bazı gazeteler, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı'na mensup arama ekiplerinin, yeni iki petrol yatağı bulduğunu müjdeliyen haberler verdiler.

Petrolün kalitesi, rezervin miktarı, verim imkânları bakımından kesin rakamlar elde edebilmek için, vaktin erken olduğunu biliyorduk. Ancak, candan desteklediğimiz, petrol savaşında öncülük etmesini dilediğimiz bu ortaklığın yöneticilerinde, klâsik **«nemelâzımcılık»** tan öteye gitmiyen davranış beklemediğimiz için, ortaklığın bizi cevapsız bırakması üzdü.

Öyle bir yönetici düşününüz ki, bir şeyi ne yalanlar, ne de doğrular. Hem de bu yönetici küçük bir memur da değildir, ortaklığın genel müdür yardımcısıdır. Öyle bir yönetici düşününüz ki, bir gazeteciye randevu verir, ondan sonra saatlerce bekletir, bu da ortaklığın genel müdürüdür.

Endişeye düştük, acaba, **«Bu dâva artık nasılsa halka maloldu, artık gazetecilerle görüşmesek de olur»** diye mi düşünüyorlar diye. Eğer böyleyse o zaman şunu haber verelim ki, biz ortaklıkları veya şahısları savunmuyoruz. Biz, Türk petrollerinin, yeraltı zenginliklerinin Türk eliyle işletilmesini savunuyoruz. Şirketin adı (x), genel müdürünün adı da bay (a) olabilir.

Ama, prensiplerin ötesinde, Türk olsun, yabancı olsun, nezaket herkes için nezaket, sinamekilik herkes için sinamekiliktir.

«Henüz işletmeye geçmemiş bir perol yatağının bulunmuş sayılmıyacağını...» söyliyen Sayın Müdür Yardımcısı, **«bulunmuş, sayılmıyan petrol yataklarının da, yerlerinin belli olmaması gerektiğini»** ileri sürerek akıllara durgunluk veren bir mantık örneği verdi muhabirimize... Herhalde Mobil Şirketi'nin yöneticileri, ne kadar çalışsalar, Türkiye Petrolleri A.O. nın yöneticilerine, bu kadar **«ustaca»** bir demeç verdiremezlerdi.

Ortaklığının petrol bulmasından çok sevinmişe benzemiyen genel müdür yardımcısı gibi memurlar oldukça, bu savaşı kazanmak için daha çok çalışmak gerekeceği kanısındayız.

Bir sorumuz var...

Kalkınma Plânımız diyor ki...

• Petrol talebimizin enerji politikasına uygun seviyeye çıkarılması ve ihtiyaçların yudumuzun kaynaklarından sağlanması ana hedeflerimizdir.

• Yurdumuzda, petrol aramalarına hızla devam edilmektedir. Elde edilen sonuçlar, gelecek için umut vericidir. Aramalar, Devlet sermayesi iştirakiyle kurulmuş olan Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı ve yabancı özel teşebbüslerce yürütülmektedir. Bu alanda, elde edilmiş olan olumlu sonuçlarda Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının payı büyüktür.

Bu bir gerçektir...

Yabancı şirketlerin, diğer ülkelerden çok ucuza malettikleri petrolü, afişe fiyatlarla pahalı olarak Türkiye'ye sattıkları; bu rahat pazarı kaybetmemek için de, Türkiyede petrol üretmedikleri, yada görünüşü kurtarmak için yetersiz faaliyetlerde bulundukları bir gerçektir.

Şimdi bir sorumuz var...

Plânımız «petrol ihtiyacının yurdumuzun kaynaklarından sağlanmasını öngördüğü ve petrol üretiminde alınan olumlu sonuçlarda, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının payının büyük olduğunu» **kabul ettiği halde, neden hâla Türkiye Petrolleri A.O. sabote edilircesine, memlekete daha verimli olma imkânlarından mahrum bırakılır?**

ASGARİ ÜCRET

Bugün ücretler bahsinde üzerinde durulması gereken başlıca konu, cari ücretlerin bir işçinin ve ailesinin geçimini temine yeterli olup olmadığıdır? Bir ücretli ailesinin geçimine yeterli bir ücretin ne olacağı çeşitli şekillerde hesaplanır. Bu hesaplamalarda beslenme ve kalori ihtiyaçları, fiziki faaliyet, vücut hacmi ve yapısı, yaş, cinsiyet ve iklimsel çevre gibi çeşitli faktörleri göz önünde bulundurmak gerekir. Bu yazımızda yukarda sayılan etkenleri içine alan teferruatlı tahlillere girmeden, bu konuda bir fikir vermek üzere Devlet Personel Dairesi tarafından hazırlanmış bir rapordan bahsedeceğiz. Devlet Personel Dairesinin 1962 yılında hazırladığı «Devlet Personel Rejimi Hakkında Ön Raporun «Ankara'da Yaşıyan Bir Memur İçin Asgari Maaş Miktarı Ne Olmalıdır» başlıklı bölümünde üç çocuklu bir memurun ihtiyaçları ve bu ihtiyaçları karşılıyacak maaş miktarı hesaplanmıştır.

Yalnız hesaplara geçmeden önce, memurlar için hazırlanmış bir asgari maaşın işçilere de teşmil edilmesinin ne dereceye kadar doğru olacağı sorusunu cevaplandırmaya çalışalım. Tablonun da incelenmesinden görüleceği üzere bu hesaplamada bir insanın vasat bir şekilde yaşamasına imkan veren zaruri ihtiyaçları göz önüne alınmıştır. Yani çalışanın niteliği ne olursa olsun, ister memur, ister işçi, ister serbest meslek erbabı, bir insanın normal olarak asgari şartlarla geçinebilmesi için tabloda belirtilen ihtiyaçların karşılanması gerekir.

Bugün dünyadaki tatbikatda da asgari ücretin tespitinde işçi - memur ayrımına yer verilmediğini görüyoruz. Bunun yanında bizdeki uygulamadan farklı olarak asgari ücretin hesabında yanlız işçinin kendisi değil, geçindirmekle yükümlü bulunduğu ailesi de gözönünde bulundurulmaktadır: Batı Avustralya, Kostarika, Panama Guatemala, Meksika. Arjantin gibi ülkelerdeki tatbikatı bu konuda örnek olarak göstermek mümkündür. Arjantin mevzuatı asgari ücreti şu şekilde tarif etmektedir : Asgari ücret; memura ve işçiye ve bunların ailelerine kifayetli bir beslenmeyi, sıhhi bir konutu, giyim ihtiyaçlarını, çocuklarının eğitimini, tıbbi bakımları, taşıt masrafları. ihtiyat saikiyle yapılacak tasarrufları, yıllık tatil masraflarını ve eğlencelerini temin edecek bir ücrettir.»

Bu tariften görüleceği üzere

Ankara için

(TABLO 1)

1) Gıda maddeleri :

Gıda maddesi	Ünite	Aylık İstihlâk mikdarı	Beher ünitenin mikdarı	aylık masraf tutarı (TL)
Ekmek	Kilo	57	91	51,47
Su	Fıçı	4	150	6,00
Et	Kilo	10,2	600	61,20
Balık	»	4	250	10,00
Taze sebze	»	38	95 (ortalama)	36,10
Patetes	»	8	86,6	6,93
Fasülye	»	2,50	230	5,75
Nohut	»	2,50	162,4	4,06
Soğan	»	7,50	65,63	5,02
Zeytinyağı	»	4	653,29	26,09
Sadeyağ	»	4	1455,80	58,19
Şeker	»	7,50	305	22,37
Pirinç	»	5	372,57	18,63
Makarna	»	2,50	318,61	7,96
Peynir	»	4	600	24,00
Zeytin	»	2,50	510,26	12,76
Yumurta	adet	50	26,08	13.04
Süt	Kilo	30	170,83	51,25
Yoğurt	»	6,50	190,00	12,35
Kahve	»	0,6	55,00	33,00
Meyve	»	10	122,88	12,29
			YEKÜN	499,96
Muhtelif (Tuz, Salça, Biber v.s. gibi			....	21,00

2) Tenvir, teshin ve temizleme masrafları

Elektrik	kilovat	45	0,23	10,35
Kömür	Ton	1,5	156,00 (yıllık aya	19,50
Odun	kilo	500,	0,17 bölün-	7,08
Su	metreküp	7	27,50 müştür)	2,27
Sabun	Kılo	2,5	4,48	11,20
			YEKÜN	50,40

geçinme masrafı

OKAN AKTAN

(Türk-İş İstatistik uzmanı)

asgari ücretten anlaşılacak mana, bunun çalışana, ailesiyle birlikte ileri bir toplumda kabule şayan bir hayat seviyesi temin edecek bir ücret olması gerekliliğidir.

Devlet Personel Dairesi tarafından yapılan hesaplar Ankara'da iki çocuklu evli bir ailenin 968.44 liraya geçinebileceğini gös termektedir (Tablo 1).

Aslında bu rakam gerçeği gös termekten uzaktır. Çünkü tabloda ailenin zaruri ihtiyaçlarını teşkil eden bir çok husus ya noksan alınmış ya da ihtiyaç listesine dahil edilmemiştir. Aşağıda sayılan bir iki nokta bu konuda bir fikir verecektir.

a) Tabloya alınan gıda maddeleri fiatları bugünkü duruma uymakla beraber çeşit bakımından hakikate uymamaktadır. Noksan alınmıştır.

b) Ev kirası için konulan 178,66 lira günün realitesine uymamaktadır. Bugün Ankara'da bu mikdarın üstünde kira veren pekçok Memur ailesi bulunmaktadır.

c) Vesaiti nakliye parası olarak alınan 24 lira keza çok cüzidir. Memurun günde 4 kere vasıtaya bindiği, çocuklardan birinin de okula gitmek için vasıtaya bindiği düşünülürse bu mikdarın hakiki durumun yarısını dahi karşılıyamayacağı âşikardır.

d) Tabloda çocukların okul masrafının hiç nazara alınmadığı görülür.

e) Ailenin sosyal ve kültürel ihtiyaçları için keza tabloda hiç bir masraf gösterilmemiştir.

f) Memurun kendisi, çocukları, eşi için zaruri cep harçlığına hiç yer verilmemiştir.

Görüldüğü gibi 968,44 lira bir memur veya işçinin asgari ihtiyaçlarını karşılamaktan uzaktır. Buna rağmen bu rakamı yeterli kabul edip Türkiye'nin asgari ücret ortalamasıyle mukayese edersek şu durumla karşılaşırız: 1963 yılında asgari ücret ortalaması 9.09 liradır. Bunu aylık olarak ifade edersek 272,82 lira buluruz. İşverenlerin, çalıştırdıkları işçilerin büyük kısmını Asgari Ücret Komisyonlarınca tespit edilmiş olan asgari ücret seviyesinde çalıştırmak temayülünde olduğu bilinen bir gerçektir. Bu bakımdan asgari ücret, ortalama ücret seviyesi hakkında yaklaşık olarak bir fikir verebilir. Bu durum gözönüne alınırsa bugünkü ücret seviyesinin, işçilerin ihtiyaçlarını karşılamaktan ne kadar uzak olduğu anlaşılacaktır.

İşçilerin yaşama seviyelerinin yükselişinin, ortalama genel yaşama seviyesi artışına ayak uyduramadığı ve gelir dağılımından elde ettikleri kişisel payların bazı dalgalanmalar dışında sürekli olarak azaldığı 5 Yıllık Kalkınma Planımızda belirtilmiştir. Kamu kesiminde çalışan aylıklı ve ücretlilerin yaşama seviyelerinde 1950 — 1960 yılları arasındaki on yıllık devrede yüzde 22 kısıldığı, İşçi Sigortalarına bağlı işçilerin ise aynı devre içindeki kayıplarının yüzde 10 dan fazla olduğu hesaplanmıştır.

Bu duruma göre işçi ücretleri önce geçinme indeksleri gözönüne alınarak işçiye makul bir hayat standardı temin edebilecek bir seviyeye çıkartmak, bu yapıldıktan sonra da ücretlere fiyat artışlarını takip edebilecek bir seyyaliyet kazandırmak bir an önce halledilmesi gereken bir zaruret olarak karşımıza çıkmaktadır.

3) Giyim ve ev eşyası

Elbise, Çamaşır, şapka	179,18
Ayakkabı	53,80
Ev Eşyası	28,20
YEKÜN	261,18
4) Ev kirası :	178,66
5) Muhtelif;	
Sigara	27,00
Vesaiti nakliye	24,00
Sıhhıy masraflar	111,00
GENEL YEKÜN	1101,20

İstatistik Genel Müdürlüğü bültenindeki 1961 yılı parekende eşya fiatlarından faydalanılarak 3 çocuklu bir aile için hazırlanan yukardaki tabloya dayanılarak evli iki çocuklu bir ailenin Ankarada geçinebilmesi için yapacağı masraflar aşağıda hesaplanmıştır :

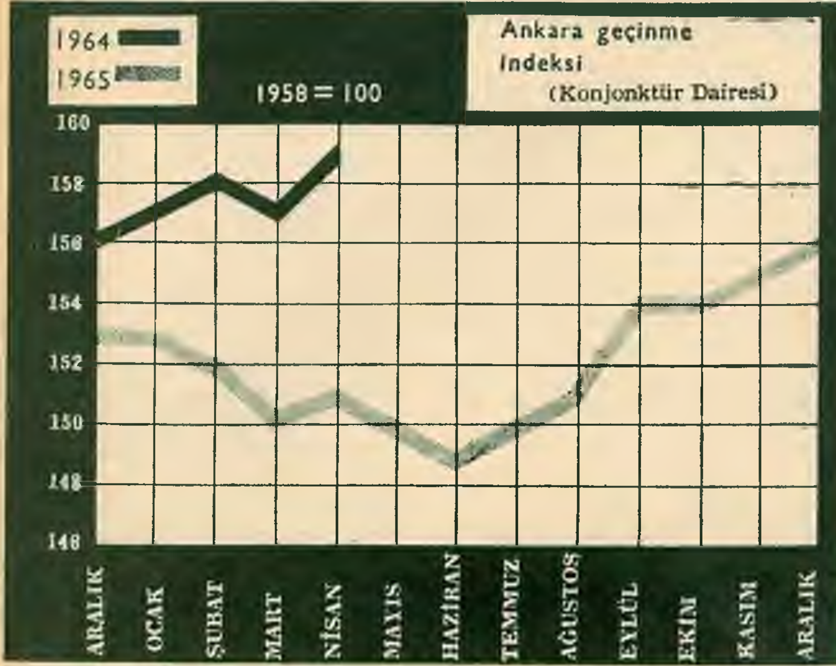
1 — Gıda maddeleri	499,96	:	3,5	=	142,84
2 — Tenvir, teshin, temizleme	50,40	:	3,5	=	14,30
3 — Elbise çamaşır, kundura, ev eşyası	261,18	:	3,5	=	74,63
4 — Ev kirası	178,66	:	2	=	89,33
5 — Muhtelif	111,00	:	3,5	=	31,71
YEKÜN					352,81

Burada yetişkin insan 1; 15 yaşından yukarı çocuklar 0,75; 5 - 15 yaş arasındakiler 0,50 ve 5 yaşından aşağıdakiler de 0,25 olarak alınarak 3,5 rakamı bulunmuştur

Demek ki, yetişkin bir insanın Ankarada aylık geçinme masrafı rafı 352,81 liradır. Bu iki çocuklu evli bir aileye teşmil edilirse:

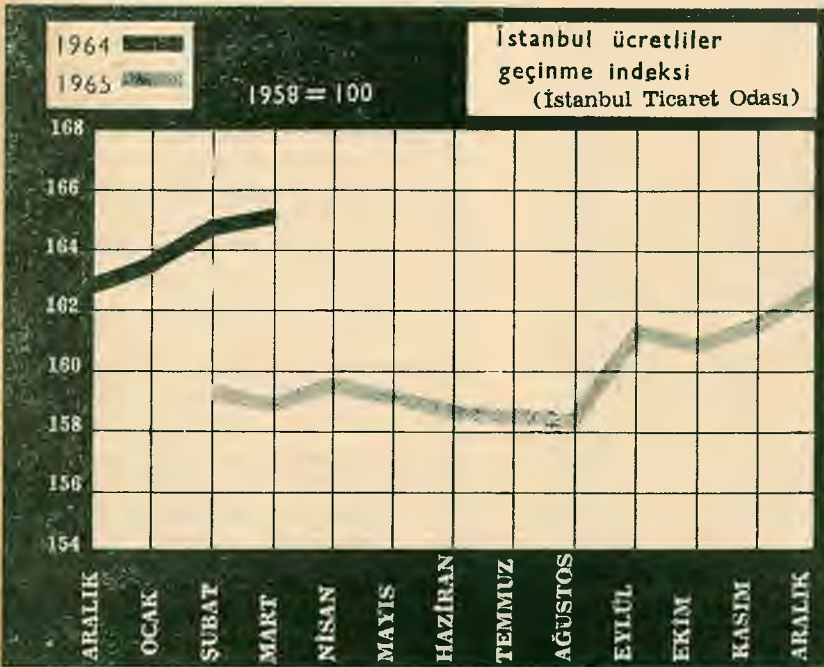
352,81 X 3 = 1058,43
Ev kirası farkı = 89,99
968,44

Geçinme indekslerinde son durum

ANKARA GEÇİNME İNDEKSİ

1964 Sonunda 156 puan olan genel indeks 1965 Şubatında 158 puana çıkmış, Mart ayında 1 puan gerileme gösterdikten sonra, Nisan ayında 159 puana yükselmiştir

İSTANBUL GEÇİNME İNDEKSİ

1965 Yılının Ocak ayında 163,7 olan indeks, Şubat ayında 164,7, Mart ayında 165,2 puana yükselmiştir.

HABERLER

Kongreler

ENERJİ İŞ SENDİKASININ KONGRESİ

Enerji - İş Sendikası'nın genel kongresi, geçen ay sonunda Ankara'da yapılmıştır. Dört yıl içinde üye sayısını 253'ten 11 bine yükselten sendikanın genel kurul toplantısı parlak olmuş, birçok seçkin sendikacı, kongrede hazır bulunmuşlardır. Konuklar arasında, Türk - İş Başkanı Seyfi Demirsoy, Başkan Yardımcısı Hasan Özgüneş, ve Hasan Türkay Genel Sekreter Halil Tunç, Malî Sekreter Ömer Ergün, Birinci Bölge Temsilcisi İsmail Topkar ile Senatör Ahmet Yıldız hazır bulunmuşlardır.

Açış konuşması, sendikanın yeni yürütme kurulunda Eğitim ve Araştırma Sekreteri olarak görev alan Cihangir İldeniz tarafından yapılmış, daha sonra Başkanlık Divanı seçimine geçilmiş ve Türk - İş Başkan vekili Hasan Özgüneş başkanlığa seçilmiştir.

450 BİN İŞÇİNİN HAKKI

Daha sonra, alkışlar arasında kürsüye gelen Türk - İş Başkanı Seyfi Demirsoy, Türk İşçi Hareketi'nin bugüne dek geçirdiği gelişmeyi özetlemiş, siyasî iktidarların tutumlarıyla. işçi hareketinin gelişimi arasındaki ilişkiyi belirtmiştir.

Grev ve lokavt hakkının kanun teminatı altına alınacağı günlerde, tecrübesiz bulunan Türk işçi hareketinin, alınan hakları gereği gibi kullanamıyacağından duyulan endişelerin, üç yıllık uygulama sonunda yersiz olduğunun anlaşıldığını ifade eden Demirsoy, 3 Mayıs 1965'e kadar geçen iki yıldan az süre içinde 1123 toplu sözleşme ya-

ERGÜN KONUŞUYOR — Geçen ay sonunda Ankarada yapılan Enerji İş Sendikasının Kongresinde Türk İş Mali Sekreteri Ömeri Ergün İlgi çekici bir konuşma yapmıştır.

pıldığını ve bu sözleşmeler sonunda, 445 bin işçiye yeni haklar sağlandığını söylemiştir.

KIRILACAK ELLER

İşçinin elde ettiği hakları elde etmiye kalkacakların hüsranla karşılacaklarını söyliyen Türk - İş Başkanı, bu konuda şöyle demiştir:

«Açıkça herkesin bilmesini isteriz ki, biz, işçi mevzularında, işçi haklarında kimseye taviz vermiyeceğiz. Çünkü haklarımıza sahibiz. Hangi el uzanırsa uzansın, haklarımızın biraz kısılmasında, o eller kırılmağa mahkûmdur arkadaşlar».

Demirsoy, daha sonra Türkiye'deki sendikal hakların, Ortadoğu'da kıskanılmağa başlandığını ifade etmiş ve bu konuda şunları söylemiştir:

«Orta Doğu memleketleri, sosyal sahada Türkiye'yi kıskanıyorlar. Uluslararası Hür İşçi sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri Ömer Becu, İran Şah'ı ile yaptığı konuşmada, Şah'ın, Türkiyeyi bu konuda kıskandığını ifade etti.»

SENDİKACILIK VE REJİM

Seyfi Demirsoy, daha sonra, **«Güçlü sendikacılığın olduğu yer lerde, rejimin teminat altında ol duğunu»** ifade etmiş ve şöyle demiştir:

«İnsan hakları, işçi hakları, an cak demokrasilerde vardır. Demokrasi ile idare edilmiyen memleketlerde, işçi haklarından bahset mek mümkün değildir.

Türkiye Maden İşçileri Federasyonu Başkanı Kemal Özer'e, bundan takriben bir sene kadar evvel mensubu bulunduğu milletlerarası federasyondan bir mektup geliyor. Bu mektup diyor ki, — Franko'yu takbih edin, protesto edin. Zira orada madenciler grev yapmak istemişler ve Franko'nun demir perdesi altındaki sendikacıların birçoğu, ezilmişlerdir. Hapislerde sürünmüşler ve sendika idarecilerinin eşlerinin biricik ziyneti olan saçları da sıfır numara ile traş edilmiştir. Bir memlekette güçlü ve kuvvetli sendika yoksa, üniversitesi muhtar değilse, hakim teminatı yoksa, orada rejim hakikaten tehlikeye girer. İşte biz, rejime sahibiz, onun için de kuvvetli sendikacılığa sahibiz.»

SEÇİMLER

Daha sonra, gündemin, tüzük değişikliği ile ilgili maddesinin görüşülmesine geçilmiştir. Yürütme Kurulu'nun üç kişiden beş kişiye çıkarılmasıyla ilgili maddesi de kabul edilen gündemin görüşülmesinden sonra seçimler yapılmıştır. Seçimler sonucunda, Yürütme Kurulu şu üyelerden kurulmuştur:

Başkan: Osman Soğukpınar, Genel Sekreter: Erol Aykaş, Genel Sayman: Hamdi Turan, Örgütlenme Sekreteri: Nazmi Bilginoğlu, Eğitim ve Araştırma Sekreteri; Cihangir İldeniz.

GENEL-İŞ SENDİKASINDA

Genel - İş Sendikası'nın şube kongrelerine, ay içinde devam edilmiştir. 30 Mayıs 1965 tarihinde, Ankara Şube Kongresi yapılmıştır. 4

BAŞARILI BİR KONGRE — Türkiye DSİ Enerji ve Su İşçileri Sendikasının genel kurul toplantısı, hazırlanışı, ele aldığı konular ve memleket sorunlarına eğilmesi bakımından gerçekten başarılı ve olgun bir kongre hüviyetindeydi. Kongreyi delegeler büyük bir dikkatle izlediler.

KIDEM TAZMİNATI

Kıdem tazminatı, ihtiyarlama veya yıpranma tazminatı ile yakından ilgisi olmayan ve esas itibarile bir nevi iş emniyeti sağlayan bir müessesedir.

506 sayılı Kanuna göre, ihtiyarlık sigortasından faydalanabilmek için 55-60 yaşını doldurmak, 25 yıl sigortalı olmak ve 5 bin gün prim ödemek şartları olduğuna göre, bu sigortadan faydalanabilenler mahdut sayıda olmaktadır. Bu şartlar, ihtiyarlık sigortasını kıdem tazminatı müessesesinden ayırmaktadır.

Ege Bölgesi Sanayi Odasının atıf yaptığı mülga 5417 sayılı kanunun 40 ıncı maddesinde de sadece ihtiyarlık aylığına hak kazananlar için İş Kanunu'nun 13. üncü maddesinin kıdem tazminatına müteallik hükümleri uygulanmaz, denilmekte idi ki, bu, kıdem tazminatının fuzuli olmasını gerektirmez. Zaten, kıdem tazminatının asıl değeri, ihtiyarlık aylığına hak kazanamamışlar için uygulanmasından ileri gelmektedir.

Ayrıca, o şekilde tatbikatı da memurların emekliye ayrılırken emeklilik maaşından ayrı olarak, uzun yıllar emek verdiği müesseseden aldığı emeklilik ikramiyesine rahatlıkla benzetilebilir. Emeklilik ikramiyesi ne derece normal karşılanıyorsa, kıdem tazminatı, da diğer faydaları da nazara alınarak, daha büyük bir rahatlıkla kabul edilmelidir.

Bu bakımdan kıdem tazminatı (bilhassa gelişmekde olan işyerlerinde) işçinin oraya sarfettiği yılların bir mükafatıdır. Çünkü işçi, hiç bir zaman emeğinin tam karşılığını ücret olarak alamaz. Kıdem tazminatı, satılan emekden ziyade, orada harcanan ve yıpranan insanlığın karşılığı ve manevi değeri büyük olan bir müessesedir.

3008 sayılı İş Kanunu ileğ kıdem tazminatı müessesesi 1936'dan uygulanmaya başlamıştır. 1936 da verilmiş hakkın 1965 den sonra (çok daha kısır) başka bir müessesenin onun yerini aldığı gerekçesiyle çok görülmesi, geri bir düşüncenin ifadesinden başka bir şey olmasa gerektir ki, ihtiyarlık sigortası da memleketimizde tatbikatı yeni olan bir müessese değildir.

Ayrıca, işverenlerimizin, kıdem tazminatı müessesesinin işçi ve işverenlerin aleyhine işlemesi şeklindeki endişeleri de yersiz ve subjektif bir düşüncenin mahsulüdür. Aksine, kıdem tazminatı müessesesi olmadığı takdirde, vaki işsizliğin bir neticesi olarak Türkiye'de zaten hızlı olan işçi devri büsbütün artacak, işverenlerimizin aleyhine olarak istikrar sağlanamıyacaktır. Böylece, işçi kalifikasyonu da düşecektir. Kalitenin yükselmesi verimi arttıracağına göre, neticede işverenlerimizin de kıdem tazminatına en az bizim kadar taraftar olması gerekirdi.

İşinden memnun olan bir işçinin de, bir işsizler ordusunun bulunduğu memleketimizde sırf kıdem tazminatı almak için işten çıkarılmayı göze alması ve hatt: sabotajlar yapması mantığın kabul edemiyeceği bir iftiradan başka birşey değildir, Aksine kıdem tazminatı, işçinin her an işten çıkarılma korkusundan biraz olsun masun, gönül huzur içinde çalışmasını temineden bir müessese olarak faydalı ve lüzumludur.

Nitekim, Çalışma Bakanlığı tarafından hazırlanan yeni İş Kanunu tasarısında da kıdem tazminat yer almış ve asgari nisbetler belli edilmiştir. Yapılan toplu işsözleşmelerinde de bu hak daha da genişletilip, geliştirilmiştir. Bu kadar yaygın bir müessesenin kaldırılması taleplerinin çok kuvvetli bir gerekçesi olması lâzım gelirdi, maalesef işverenlerimiz

HABERLER

Binden fazla üyeyi temsil eden kongre sonunda, Ankara Şube Başkanlığı'na, Genel Merkez Sayman Üyesi Hasan Toğay seçilmiştir.

Yönetim Kurulu'na seçilen diğer üyeler ise şunlardır :

Başkan Yardımcısı: Gafur Özbay, Sekreter: Fikret Özcan, Sayman üye: Veli Eryılmaz, üyeler: Muharrem Polat, Azmi Kocabaş, Adil Gültekin, Turhan Karahan.

Genel - İş Sendikası'nın 350 üyeli Diyarbakır Şube kongresi de, 20 Haziran tarihinde yapılmıştır. Kongre sonunda, Selâhattin Dal, şube başkanlığına seçilmiştir.

Manisa Şube kongresi ise, dergimizin baskıya verildiği sırada, 27 Haziran 1965 tarihinde yapılmaktadır.

KARADENİZ TÜTÜN MÜSKİRAT İŞÇİLERİ KONGRESİ

Karadeniz Tütün, Müskirat, Gıda ve Yardımcı İşkolları Sendikası'nın yıllık kongresi, 16 Haziran tarihinde Samsun'da yapılmıştır.

1.300 üyeli büyük sendikanın kongresinde, Samsun Bölge Temsilcisi Hasan Akağa da hazır bulunmuştur. Kongre sonunda, yeni yönetim kurulu şu üyelerden teşekkül etmiştir:

Başkan: Zekeriye Özçelik, Sekreter: Kemal Tul. Yazman: İbrahim Şen, Üyeler: Necmi Şengül, Mustafa Sarıçoban, Turgut Uçar,

Gül Neşe Kutlu

TÜRK-İŞ ARAŞTIRMA UZMANI

sırf maddi bakımdan ufak bir külfet yüklediği ve belki de istediği işçiyi, suçsuz da olsa daha kolay çıkarmak arzusuyla bu müessesenin kaldırılmasını istemekte ve kuvvetli bir gerekçe de gösterememektedirler.

Kaldı ki, işverenlerimizin bir çoğu diğer memleketlerde olduğu gibi, bu müessesenin gerekli ve yararlt olduğu düşüncesile, sözleşmelerine kanunda gösterilenlere ilâve daha bazı haklar tanımayı müsbet yorumlamışlardır.

Şöyle ki, Petrol Ofisi 1.Nisan.1964'de akdettiği sözleşmeyle 14. maddenin H bendi gereğince) işçilerin işyerlerine bağlılıklarını teşvikamacıyla, kıdem yıllarına göre bir haftalıktan, 12 haftalığa kadar kıdem ikramiyesi ödemeyi kabul etmiştir. Mensucat Santral T.A.Ş. de, 25.Ocak.1965 den beri yürürlükde olan toplu iş sözleşmesinde, aynı maksatla, 3 yılını doldurmuş ve 3 yıldan fazla hizmetli işçilere 50 yevmiyeye kadar kıdem ikramiyesi vermeyi öngörmüştür. Kıdem yılının hesabında da, sene küsuratı 1 ay olarak hesaplanmaktadır.

Berec Pil-Batarya Sanayii T.A.Ş. de, kıdemi 3 yıldan beş yıla kadar olanlara 18 günlük ücreti, 5 yıldan fazla olanlara 20 günlük ücreti tutarında kıdem tazminatı ödemeyi kabul ve taahhüt etmiştir. Ayrıca, kıdem yılları da fiili çalışma günlerine bakılmaksızın işe giriş ve çıkış tarihleri arasındaki zaman esasına göre hesaplanmaktadır.

Sümerbank Gemlik Suniipek ve Viskoz Mamûlleri SanayiMüessesesi ise, 1 aylıkdan 3 aylığa kadar kıdemli işçiliği teşvik ikramiyesi ödemek taahhüdüne 1.12.1963' de imzaladığı toplu is sözleşmesinde yer vermiştir.

Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü'nün Kocaeli Devlet Malzeme Ofisi İşçileri Sendikası ile yaptığı toplu işsözleşmesinde, muayyen senelerini dolduran işçilerine birer maaş ikramiye ödenmesi öngörülmüştür.

Bugüne kadar yapılan 1200 e yakın toplu iş sözleşmesi içinde rastgele aldığımız 5 tanesinde kanundaki asgari hükümlere sözleşmeyle getirilen ilâveleri gördük. Şimdi de, işsizlig sigortasının da bulunduğu Amerika'dan birkaç sözleşme örneği verelim.

Continental Konserve Şirketinin, Çelik İşçileri Sendikası ile işkolu seviyesinde yaptığı toplu iş sözleşmesinde, milletlerarası sendikanın ve şirketin temsilcilerinden müteşekkil bir kıdem komitesi kurulması öngörülmüştür. Bu sözleşmede kıdemle ilgili hükümlerin gayesi şu keşilde izah edilmektedir: «Çalışan bütün işçilere müessiriyetleri nazara alınmak suretiyle hizmet sürelerine göre azami iş emniyeti ve terfi imkânı temin etmektir.» Görüldüğü gibi, azami iş emniyeti, kıdemi çok olana sağlanmaktadır.

Ücretli izin süreleri de, Türk İş Hukuku mevzuatında olduğu gibi, kıdemlere göre ayarlanmaktadır.

Good-Year Uçak Fabrikası, en az kıdemli olanların önce çıkarılacağını öngörmüş, San Fransisko otel işverenleri sendikası da izine gitmede ve gece vardiyalarında, kıdemlilere tercih hakkı tanımıştır.

Netice olarak, kıdem tazminatı ihtiyarlık sigortasından çok farklı, işsizlik sigortasına nisbeten daha yakın olmakla beraber, o olsa dahi, yine de mevcudiyetinde işçi ve işverenler yönünden büyük faydalar mülâhaza ettiğimiz içindir ki, üzerinde ısrar durduğumuz bir müessesedir.

Ayrıca, işsizlik sigortası da halen mevcut olmadığına göre, gerekliliği su götürmez bir hakikattir.

HABERLER

Nadir Kılıçkıran, Sefer Tüysüz, Hasan Akağa.

MADEN-İŞ ANKARA KONGRESİ

Türkiye Maden, Madenî Eşya ve Makina Sanayiî İşçileri Sendikası **(Maden - İş)** Ankara Bölge Merkez Şube Kongresi, 20 Haziran tarihinde Ankara'da toplanmıştır.

Kongre, İstiklâl Marşı ve Devrim Şehitlerinin huzurunda saygı duruşu ile başlamış, daha sonra seçilen bir heyet, Anıt Kabir'e giderek çelenk koymuşlardır.

Daha sonra faaliyet raporu ve mali raporun okunmasına geçilmiştir. İşsizlik probleminin geniş şekilde ele alındığı raporda, bu konuyla ilgili olarak şöyle denilmektedir:

«Ülkemizde iş hayatı korkunç bir dengesizlik içindedir. İstatistiklere ve yapılan hesaplara göre, 1965 yılında, nüfusumuz 32 milyon olacaktır. Buna göre, ülkemizde her yüz kişi, 175 kişiyi beslemek zorundadır. Bu yıl, 615 bin kişi çalışabibilir yaşa gelmiş, iş arama duruma geçmiştir. Açık ve gizli işsiz nüfusu 8 milyon 300 bin kişidir. Dış ülkelere işgücü ihracı, ilk elde bir tedbir gibi görünüyorsa da, dönüş problemleri halledilmemiş olunca, yepyeni başka problemler getirecektir.»

Raporların okunup, kabul edilmesinden sonra, sendika Genel Başkanı Kemal Türkler söz almış ve bir konuşma yapmıştır. Türkler, sendika politikasının, kanunlar ve toplu sözleşmelerle elde edilen hakların korunması ve yeni haklar elde edilmesi yönünde gelişmeler kaydettiğini söylemiştir.

Bin sekiz yüz üyeli şube kongresi sonunda yönetim kurulu seçimleri yapılmıştır. Seçim sonunda yeni yönetim kurulunda şu sendikacılar görev almışlardır :

Başkan: İsmet Ercan, İkinci Başkan: Ziya Polat, Sekreter: Yüksel Eniş, Yazman: Edip Taşkıran, Üyeler: Seyfi Korkmaz, Yusuf Aydın, Aziz Öktem.

Ziyaretler

Hükûmetin bazı üyeleri, ay içinde, çeşitli illerdeki sendikalara giderek, sendikacılarla görüşmüşlerdir.

Başbakan Yardımcısı Süleyman Demirel Kayseri'de bazı sendikacılarla temas etmiş ve kendileriyle görüşmüştür. Bu arada, İmar ve İskân Bakanı Recai İskenderoğlu ve Köy İşleri Bakanı Seyfi Öztürk te, Diyarbakır'da bulunan Türk - İş Yedinci Bölge Temsilciliği'ni ziyaret etmişlerdir.

Türk - İş Yedinci Bölge Temsilciliğindeki sendikacılar, Bakanlardan. yeni İş Kanunu'nun bir an önce çıkmasını ve Diyarbakır ve Elâzığ'da iş mahkemelerinin kurulmasını istemişlerdir.

TOPLU SÖZLEŞME — Türkiye DSİ Enerji ve Su İşçileri Sendikası ile Köy İşleri Bakanlığı İçme Suları Dairesi Başkanlığı arasında, 41 işyerini kapsayan toplu sözleşme görüşmeleri sonuçlanmış ve sözleşme imzalanmıştır. Bu toplu sözleşme ile işçilere bazı haklar tanınmış bulunmaktadır. Yukardaki fotoğraf, toplu sözleşmenin imza töreni sırasında çekilmitir.

Toplu sözleşme

TÜMTİS'İN TOPLU SÖZLEŞMESİ

Türkiye Motorlu Taşıt İşçileri Sendikası (Tümtis), İzmir, Yeşilyurt Belediyesi ile toplu sözleşme yaparak, üyelerine birçok yeni haklar sağlamıştır.

Ay içinde yapılan mütevazi bir törenle yürürlüğe giren toplu sözleşme sonunda işçilere günde 250 kuruş zam, ölüm, doğum ve evlenme hallerinde sosyal yardımlar, izinler, yılda iki hafta ikramiye, günde 150 kuruş yemek yardımı sağlanmıştır.

TÜTÜN MÜSKİRAT'IN TOPLU SÖZLEŞMESİ

Diyarbakır Müskirat ve Gıda Sanayii İşçileri Sendikası, Elâzığ'da iki işyeriyle yaptığı toplu sözleşme sonunda, işçilerine önemli haklar elde etmiştir.

Ay içinde yapılan mütevazi bir törenle, toplu iş sözleşmesi imzalanmıştır. Toplu sözleşme sonunda, işçiler gündelik ücretlerine üç lira zam ve birçok sosyal yararlar sağlamış bulunmaktadırlar.

LASTİK-İŞ'TE

Lâstik - İş Samsun Şubesi ile Samsun'daki Güney ve Şahin Lâstik fabrikaları arasındaki toplu pazarlığa devam edilmektedir.

Sendika temsilcileri, şimdiye kadar yapılan oturumlarda, ücretler konusu üzerinde önemle durmuşlardır. İşverenden yüzde 20 — 25 oranında zam istenmektedir.

GENEL İŞ'İN

Genel - İş Sendikası Adana Şubesi ile Adana Kozan Belediyesi arasında, ay içinde imzalanan toplu sözleşme sonunda, Genel - İş üyeleri birçok yeni haklara kavuşmuşlardır.

İki yıl olan sözleşmeyle sağlanan bu haklar arasında, işyerlerinin İş Kanunu'nun kapsamına alınması, asgarî ücretlerin 850 kuruştan 11 liraya çıkarılması da yer almaktadır.

Sözleşme uyarınca, Genel - İş üyeleri gelecek yıl otomatikman bir lira daha zam alacaklardır.

Uyuşmazlıklar

YAPI-İŞ'TE

Yapı - İş Karadeniz Bölge Sendikası ile İntes İşverenler Sendikası arasındaki görüşme, işveren sendikasının. çağrıya uymaması üzerine gerçekleşememiştir.

Sayısı 1.000'i aşan üye adına yapılan çağrıya uymıyan işverenin tutumu. meselenin uzlaştırma kuruluna intikaline sebep olmuştur.

Uzlaştırma Kurulu'nun ilk toplantısı, ay sonunda yapılacaktır. İşveren, uzlaştırma toplantısına da katılmadığı takdirde, grev ilân edilecek ve İntes işverenlerinin tüm işyerlerinde greve gidilecektir.

İNCİRLİK HAVA ÜSSÜNDE

Adana'da Amerika'lılar tarafından işletilen İncirlik Hava Üssü'nde çalışmakta olan 350 Harp - İş üyesi işçi, işverenle uzlaştırma toplantılarında da başarı sağlanamadığı takdirde, greve gideceklerdir.

Daha önce bu işyeriyle imzalanan toplu sözleşme uyarınca, mâli hükümlerle sosyal yardımların bu yıl yeniden gözden geçirilmesi gerekmekteydi. Ancak, bu konuda yapılan görüşmelerde, işverenle anlaşma imkânı bulunamamıştır.

Bu durumda, uzlaştırmaya giden taraflar, 17 Haziran tarihinde ilk toplantılarını yapmışlardır. Bu işyerinde greve gidilip gidilmeyeceği, ay sonunda belli olacaktır.

Örgütlenme

ÇİMENTO - SERAMİK SANAYİİNDE

Çimento ve Seramik Sanayii İşkolunda çalışan işçilerin örgütlenmesi yönündeki çalışmalara hızla devam edilmektedir. Son olarak, Tuzla Porselen Fabrikası'nda çalışan Türkiye Seramik Sanayiî İşçileri Sendikası işçileri. Türk - İş üyesi bulunan Türkiye Çimento ve Seramik Sanayiî İşçileri Sendikası'na (Çimse - İş) üye olmıya karar vermişlerdir.

Türkiye Seramik Sanayiî İşçileri Sendikası'nın, Tuzla'da 16 Haziran 1965'te yapılan kongresinde bir konuşma yapan Türk - İş Birinci Bölge Temsilcisi İsmail Topkar, üyeleri, bu konuda ikna etmiştir.

Üyeler, daha sonra, Çimse - İş'e üye olup olmama yolunda oylamaya gitmişler ve olumlu kararı, oybirliğiyle almışlardır.

PETROL-İŞ'TE

Türkiye Petrol, Kimya ve Atom İşçileri Sendikası'nın örgütlenme faaliyetlerine devam edilmektedir. Bu cümleden olarak, Mardin'in Kızıltepe Kanun Köyü'nde bulunan **«Mesopotamian Petrol Company» (Petro-Tek)** işyerinde çalışmakta olan işçilerin tümü, Petrol - İş'e kaydolmuşlardır.

İşçilerin büyük bir millî sendika bünyesinde örgütlenmelerinden çekinen işveren, 17 işçiyi işten çıkarmıştır. Sendikal faaliyetlerinden dolayı işlerine son verilen bu işçilerin durumu, derhal Türk - İş Yedinci Bölge Temsilciliği tarafından ele alınmış ve ilgili makamlara başvurulmuştur. Bu arada, işveren temsilcilerinin de mahkemeye verildiği bildirilmektedir.

Kanunsuz işe son verme işlemine, sendikanın, derhal toplu sözleşme çağrısında bulunması sebep gösterilmektedir.

CAM SANAYİİ İŞKOLUNDA

Üyelerinin çoğunluğunun haberi olmadan yaptığı kongrede Türk - İş'ten ayrılma kararı alan yöneticilerinin olumsuz davranış-

Profesyonel futbolcular sendika kurdu

Profesyonel futbolcular bir sendika kurarak, güçlenme yolunda büyük bir adım atmışlardır. Yapılan ilk toplantıda, sendika yönetim kurulu şu şekilde teşkil edilmiştir : Başkan, Turgay Şeren; İkinci Başkan, Şeref Has; Sekreter, Tekin Bilge; Sekreter yardımcısı, Turgay Aksut; Basın Komitesi, Suat Mamat, İsmail Kurt, Metin Oktay; Propaganda şefi, Candemir Berkman; Muhasip veznedar, Necmi Mutlu, Şirzat Bağcı.

Profesyonel Futbolcular sendikası, Türk işçi hareketi tarafından büyük bir momnunlukla karşılanmıştır. Bu arada, Türkiye İşçi eSndikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri Halil Tunç, Türkiye Profesyonel Futbolcular Sendikası Başkanı Turgay Şeren'e şu telgrafı çekmiştir :

«Türk sporuna emeği geçen futbolcularımızın bir sendika çatısı altında birleşmelerini büyük bir memnuniyetle karşıladık. Sizleri candan kutlarız.

Türk futbolcularının iktisadî ve sosyal durumlarını düzelteceklerini garanti altına alacak profesyonel futbolcular sendikasının kısa zamanda büyük bir güç kazanarak, başarıya ulaşacağına inancımız sonsuzdur.

Türk-İş'in Sendikanızın başarıya ulaşması için her türlü yardımı yapmaya hazır olduğunu bildirmeyi zevkli görev sayarım.
Başarı dilekleri, sevgi ve saygılarımla.»

ları karşısında harekete geçen, cam sanayîi işkolundaki işçiler, Türk - İş'e bağlı yeni bir sendika bünyesinde toplanmışlardır.

İki yıl önce, üç yıllık işkolu sözleşmesiyle üyelerini son derece kötü çalışma koşullarına ve ücrete bağlıyan Türkiye Cam - İş yöneticileri, Paşabahçe, Çayırova, Bakırköy, Kâğıthane, Çubuklu fabrikaları işyerlerinde yaptıkları şube kongrelerinde yapılan seçimlerin tümünü muhalif gruplara kaptırmışlardır.

Bunun üzerine «habersizce» genel kongreye gitmeyi düşünen yöneticiler, adeta gizli bir genel kong re yapmışlardır. Kongreden 15 gün önce vermek zorunda oldukları ilânı, sadece üç gün önce ve çok az okunan bazı, gazetelere veren yöneticiler, kendilerine muhalif olan işyerlerindeki üyelerinin özellikle çağrılmadığı bir genel kurulu, İstanbul'un surlar dışındaki ücra bir köşesinde toplamayı başarmışlardır. Bu kongrede Türk - İş'ten ayrılma yolunda karara varılmıştır.

Bunun üzerine harekete geçen Türk - İş Birinci Bölge Temsilcisi İsmail Topkar, durumu Cam - İş üyelerine anlatmıştır. Aldatıldıklarını anlıyan üyeler, yeni bir sendika kurmak üzere, Türk - İş'in yardımını istemişlerdir. Türk - İş tarafından düzenlenen bir tüzük, üyelere verilmiştir. Üyeler, ileride Türk - İş'e üye olması kararlaştırılan **«Türkiye Cam ve Kristal Sanayii İşçileri Sendikası»** adlı bir sendika kurarak, sevmedikleri yöneticilerin elindeki sendikalarından istifa etmişlerdir. İşkolundaki 3 bin 8 yüz işçiden 2 bin 2 yüzü şimdiden yeni sendikaya üye olmuştur.

ENERJİ İŞKOLUNDA

Türk - İş Örgütlenme Plâm'nın gerektirdiği şekilde, enerji işkolunda girişilen örgütlenme faaliyetinin ilk safhası, Türkiye Enerji İşçileri Sendikası Kongresi'yle başarıya ulaşmıştır.

İstanbul'da, İETT'ye bağlı Elektrik ve Havagazi işletmesinde çalışan iki sendika, Türk - İş Birinci Bölge Temsilcisi İsmail Topkar'ın çalışmaları ve tarafların olumlu sendikal anlayışı sonucunda birleşmişlerdir. 5 Haziran 1965 tarihinde ortak bir kongre yapan iki sendikaya mensup işçiler, **«Türkiye Enerji - İş Sendikası»** adını taşıyan tek sendikal bünye içinde kata ve kasa birliği yapmışlardır. Türk - İş Başkan Yardımcısı Hasan Özgüneş, Birinci Bölge Temsilcisi İsmail Topkar, Çalışma Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil ve Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Mehmet Turgut ile sayısı 35'i bulan seçkin sendika önderinin konuk olarak hazır bulunduğu ortak kongrede, yeni sendikanın başkanlığına Hilmi Gürbüz getirilmiştir.

Bu birleşmeden sonra, İstanbul'da, Enerji İşkolunda iki ayrı sendika daha kalmaktadır. Devlet Su İşleri İstanbul Şubesi'nde çalışan 2 bini aşkın işçinin de, bağlı bulundukları sendikaları birleştirmek üzere, Türk - İş tarafından teşebbüse geçilmiştir. Bu sendikaların birleşmesini sağlamak üzere, Türk - İş Yürütme Kurulu tarafından üç kişilik bir komisyon kurulmasına karar verilmiştir. Bu komisyonda görev almak üzere, Türk - İş Birinci Bölge Temsilcisi İsmail Topkar ve Yönetim Kurulu üyesi Ekrem Özkılıç seçilmişlerdir. Üçüncü üyenin de önümüzdeki günlerde belirleneceği bildirilmektedir.

Öte yandan, Enerji İşkolunda, halen Ankara'da faaliyette bulunan Enerji - İş Sendikası'yla. İstanbul'daki bu birleşmeler sonucu teşekkül edecek büyük sendikanın ayni çatı altında bir araya gelmelerini sağlama yolunda da ön hazırlıklara girişildiği yetkililer tarafından ifade edilmiştir.

Misafir Sendikacı

Uluslararası Genel Hizmetler Federasyonu Genel Sekreter Yardımcısı Mr. Lindegren, kendi işkolunda bulunan sendikaların teşkilatlanma ve eğitim çalışmalarına yardımcı olmak maksadıyla yurdumuzda bulunmaktadır.

ŞEKER-İŞ'TE

Şeker - İş Sendikası'nın. Türkiye çapındaki örgütlenmesi için yapılan çalışmalara hızla devam edilmektedir. Adapazarı ve Alpullu Şeker Fabrikalarında çalışan ve Türk - İş üyesi olmıyan Pancar - İş Sendikası'nın bünyesinde toplananların ay içinde, Türk - İş yetkilileriyle yaptıkları görüşmelerden sonra Şeker - İş Sendikası'na üye olmıya karar vermişlerdir.

Şeker - İş Alpullu Şubesi'nin 6 Haziran 1965 tarihinde yapılan kongresinde, Türk - İş bünyesinde Şeker İşkolundaki memur ve müstahdemlerin de toplanması konusu görüşülmüştür. Kongrenin akabinde Pancar - İş üyesi memur ve müstahdemlerle bir görüşme yapan Türk - İş Birinci Bölge Temsilcisi İsmail Topkar, Pancar - İş'in bu üyelerini Türk - İş üyesi Şeker - İş'e üye olmıya ikna etmiştir. Alpullu Şeker Fabrikası'na memur ve müstahdem olarak çalışanların sayısı 300'ü bulmaktadır.

Öte yandan, 12 Haziran 1965'te yapılan Sakarya Şeker - İş Kongresi'nden sonra bu fabrikada bir konuşma yapan Türk - İş Birin- Bölge Temsilcisi İsmail Topkar, buradaki Pancar - İş üyelerini de Şeker - İş'e üye olmıya ikna etmiştir.

DÜNYADAN HABERLER

SENDİKACILIK YASAKLANAMAZ

Muhtelif memleketlerde sendikal faaliyetlerin kısıtlanması ile ilgili olmak üzere Milletlerarası Çalışma Teşkilatı, Teşkilatlanma Serbestisi Komitesi, son zamanlarda yaptığı toplantıda bazı teklifleri gözden geçirmiş ve muhtelif kararlara varmıştır. Bu konuda adı geçen memleketler şunlardır: **Suriye, Tayland, Gana, Küba ve Kameron.** Komitenin adı geçen kararları kabulünde, Milletlerarası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonunun bu memleketlerle ilgili olarak devamlı surette yaptığı ikazlar en büyük rolü oynamıştır. Bu cümleden olmak üzere, Milletlerarası Çalışma Teşkilatı, Suriye Hükümetiyle temasa geçerek kısıtlayıcı bazı kanunların yürürlükten kaldırılması yolunda tavsiyelerde bulunmayı uygun bulmuştur. Ayrıca Gana Hükümetiyle yapılan temaslarda grev yasaklayıcı kanunlara Gana hükümetinin dikkati çekilmiş ve 1961 yılındaki bir grev neticesi mahkûm edilen sendikacılarla ilgili malûmat istenmiştir. Diğer taraftan Tayland, Küba ve Kameron hükümetleriyle yapılan temaslarda bu memleketlerde sendikacılık faaliyetlerinden dolayı mahkûmiyet cezasına çarptırılmış olanlar hakkında bilgi istenmiş ve bu olayların üzüntü yarattığı belirtilmiştir.

İŞÇİLER ve AÇLIK

Uluslar Arası plantasyon Tarım ve Yardımcı İşçileri Federasyonu (IFPAAW) bu sene içinde işçilerin aldıkları gıdalar ile ilgili olarak yaptığı araştırmayı yayınlamıştır. IFPAAW bu yayını ile, dünya nüfusunun açlık tehlikesiyle karşı karşıya kaldığını, ve dünya gıda istihsalinin süratle arttırılması gerektiğini belirtmekte ve bu artışın ancak tarıma elverişli sahaların en iyi şekilde değerlendirilmesiyle mümkün olabileceğini ifade etmektedir. Rapor, tarım sektöründe istihdam edilen işçilerin istihsali arttırmada önemli bir faktör olduğuna işaretle, bütün dünya sendikal teşekküllerini bu sahada iş birliğine davet etmektedir.

AFRİKA'DA SOSYAL MESKEN ÇALIŞMALARI

ICFTU Afrika bölge Teşkilâtı, Kıt'a üzerinde bulunan üye milli merkezlere gönderdiği bir bildiri ile sosyal meskenlerin bağımsızlıklarını kazanan yeni ülkelerde büyük bir problem olarak ortaya çıktığına işaret etmiştir. Bildiride Afrika'lı işçiler için mesken inşaası görevinin sadece devlete ait bir sorumluluk olmayıp sendikaların birinci derecedeki faaliyetleri arasında mütalaa edilmesi gerektiği belirtilmektedir. Bildiri üzerine bir çok Afrika Devletlerinde İşçi Konfederasyonları hükümet ile sosyal mesken konusunda işbirliği yollarını aramağa başlamıştır.

GÜNEY AFRİKA'DA IRK AYRIMI POLİTİKASI

1964 senesinde toplanan Uluslar Arası Çalışma Konferansı (ILO) Güney Afrika Cumhuriyetinin ırk ayrımı politikasının yakinen takip edilmesini ve her sene konferansa bu konuda rapor verilmesini kararlaştırmıştı.

2/24 Temmuz 1965 tarihleri arasında Cenevre'de toplanan ILO genel kuruluna verilen bir rapora göre Güney Afrika Cumhuriyeti ırk ayrımı politikasını şiddetlendirmiş ve Afrika'lı işçilerin mecburi olarak istihdam edilmelerini mümkün kılan bir kanunu kabul etmiştir.

FRANSIZ İŞÇİLERİ BİRLEŞİK AVRUPA FİKRİNİ DESTEKLİYOR

Fransız İşçi Sendikaları Konfederasyonu (FO) birleşik Avrupa fikrini desteklediğini ve bu fikrin gelişip yayılması için Avrupa Sendikalarının işbirliği tesis etmelerini taleb eden bir bildiri yayınlamıştır. Bildiriye göre Avrupa birliğini gerçekleştirmek yolunda devletlerin atmış oldukları müsbet adımlara sendikalar ayak uyduramamışlardır. Bu mutabakatı sağlamak üzere bütün Avrupalı sendikaların bağlı olacakları bir Avrupa Sekreterliği ihdas edlimesi teklif edilmektedir.

İNGİLTERE'DE DENİZ İŞ KANUNU DEĞİŞTİRİLDİ

İngiliz Ticaret Filosunda istihdam edilmekte olan işçilerin ücret ve çalışma şartlarını düzenleyen deniz iş kanunu tadil edilmiştir. Buna göre gemilerde istihdam edilen çeşitli mesleklerdeki mürettebatın asgari ücretleri tespit edilmiş, ayrıca seyir halinde limanlarda kalış süresi içinde ve geminin çalışmadığı müddetler zarfında çalışacakları mesai saatleri tesbit edilmiş bulunmaktadır. Senelik izinler ve fazla mesai gibi konularda da tadil edilen kanunun İngiliz ticaret filosu mensupları için bir+ rakki olduğu iş kolundaki sendika tarafından açıklanmıştır.

vazife şehitlerine yardım kampanyası

Yeni Çeltek'te grizu kazasında, ve Zonguldak'ta jandarma kurşunu ile şehit olan işçi arkadaşlarımızın dul ve yetimlerine, kimsesiz ana, babalarına yardım olmak üzere, Türk-İş tarafından açılan kampanya, maalesef beklenen ilgiyi görmemiştir.

6 Vazife şehidinin ailelerine yardım için toplanan paranın 30 bin lirayı bulmıyan bir rakamda kalması bu kampanyaya sendikalarımız tarafından gereken ilginin gösterilmemesi, üzüntü yaratmıştır.

Kampanyaya, imkânları oranında katılanlara teşekkür ederiz.

Toplanan paraların listesini, aşağıda veriyoruz :

Vazife şehidi işçi kardeşlerimizin dul ve yetimlerine ilgi bu kadarcık mı?

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu	500.00
Bülent Ecevit	500.00
Hayati Göktürk	100.00
C.H.P. Genel Sekreterliği	1.000.00
Leman Yiğit	50.00
Test ve Araştırma Bürosu Memurları	170.00
Nida Türkmen	50.00
Akdoğan Mat	200.00
Prof. İzzet Kandemir ve Tıp Fakültesi 4. Sınıf Öğrencileri	170.50
Eskişehir Çimento Fabrikası	200.00
Rıza Kuas	100.00
Ankara Çimento Fabrikası işçileri	287.50
Köprübaşı Şeker-İş Sendikası	1.000.00
Türk-İş Merkez Personeli	795.00
Tarım-İş Sendikası Dalaman Şubesi	135.00
Lüleburgaz Türkgeldi D. Üç Bk.	165.00
İrfan Küçükerkan	500.00
Buldan Devlet Su İşleri İşçileri	29.75
Sivas Ziraat Bankası Şubesi	100.00
Köprübaşı D.D.Y. İşçileri Sendikası	2.662.90
» » » »	399.40
Kemal Kalıpçı	150.00
Emet Bölgesi Maden İşçileri	100.00
Van Yol-İş Sendikaşı	1.000.00
Konya D.D.Y. İşçileri Sendikası	600.00
Tomis Samsun Şubesi	101.00
Köprübaşı Pancar-İş Cukurova üyeleri	220.75
Kenan Akkuş	1.200.00
Söke Çimento Sanayii İşçileri	185.00
Tekirdağ Genel-İş Sendikası	60.00
Necati Şengür	100.00
Paşabahçe İspirto ve İçki Sanayii İşçileri Sendikası	1.102.50
Mustafa Revan	10.00
Sivas D.D.Y. İşçileri Sendikası	1.750.00
Mete Günay	25.00
Tez Büro-İş Sendikası Eskişehir Şubesi	42.25
Sümerbank Eskişehir Satış Mağazası	26.50
Mehmet Demirutku	30.00
Hatay Devlet Üretme Çiftliği	122.00
Bitlis Tütün, Sigara Sanayiî İşçileri Sendikası	200.00
Fehmi Çaltı	40.00
Gülbün Süerdem	50.00
Hasan Terzioğlu	260.00
Bergama Devlet Su İşleri Mühendisleri	77.50
Muğla Ege Su-İş Sendikası	103.50
Malatya Bayındır-İş Sendikası	124.50
Ödemiş Halıköy Civa İşçileri	254.60
Köprübaşı Petrol Ofis Nato Tesis Batı Bölgesi	265.80
Uluslararası Hür Dünya İşçi Sendikaları Konfederasyonu	9.000.00
TOPLAM :	**26.101.70**

PETROL

DAVAMIZ

